

Επιμόρφωση επιτρόπων & εκπροσώπων ασυνόδευτων ανηλίκων

1^η ημέρα: Το ασυνόδευτο παιδί

AS P4G

Στοιχεία Έργου

- **Τίτλος:** «Alliance for children on the move: Standard operating procedures for guardians» - ASOP4G
- **Συγχρηματοδότηση** από το Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια» (2014-2020)
- **Προτεραιότητα:** “Capacity building and cooperation mechanisms for guardians whose role is to safeguard the rights of UASC in migration”
- Ταυτότητα Έργου: 764244-ASOP4G-REC-CHILD-AG-2016-02
- **Συντονιστής φορέας:** Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού – Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας
- **Υποστηρικτής εθνικός δημόσιος φορέας:** Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης & ΓΓ Κοινωνικής Αλληλεγγύης του ΥΠΕΚΑ
- **Εταίροι Έργου:** Πανεπιστήμιο Λευκωσίας (Πρόγραμμα Κοινωνικής Εργασίας, Κύπρος), το Πανεπιστήμιο Kazimieras Simonavičius (Τμήμα Νομικής, Λιθουανία) και η οργάνωση Defence for Children International-Italia (Ιταλία)

Τα Δικαιώματα του Παιδιού ως ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαφύλαξης του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού

Θεματική 1

Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Ενότητα 1.1

Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού

- Προοίμιο
- 54 άρθρα:
 - ✓ **1^ο μέρος:** ά. 1 – 41: Ποιος είναι «παιδί», υποχρεώσεις κράτους και δικαιώματα παιδιών
 - ✓ **2^ο μέρος:** ά. 42 - 45 αφορούν την υποχρέωση κάθε κράτους-μέλους για διάδοση της Σύμβασης σε παιδιά και ανηλίκους και τη συγκρότηση και αρμοδιότητες της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Παιδιού
 - ✓ **3^ο μέρος:** ά. 46 - 54 αφορούν την υπογραφή και τυχόν τροποποίηση της Σύμβασης

Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού

1989 Ψηφίστηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, Νέα Υόρκη

1990 Τέθηκε σε ισχύ

- ▶ Αφορά όλα τα άτομα ηλικίας 0-18 (*παιδιά*)
- ▶ Κάθε παιδί που υπάγεται στη δικαιοδοσία του κράτους
- ▶ Την έχουν κυρώσει όλες οι χώρες εκτός από τις ΗΠΑ.

1992 η Ελλάδα κύρωσε τη ΔΣΔΠ με το Ν. 2101/1992

- ▶ Σύμφωνα με το άρθρο 28 παρ.1 του Συντάγματος διεθνείς συνθήκες κυρωμένες με νόμο αποτελούν εσωτερικό ελληνικό δίκαιο αυξημένης τυπικής ισχύος.
- ▶ Σε περίπτωση σύγκρουσης/ ασυμφωνίας διεθνούς δικαίου [ΔΣΔΠ] με εσωτερικό δίκαιο υπερισχύει η ΔΣΔΠ βάσει του α. 27 της Σύμβασης της Βιέννης για το Δίκαιο των Συνθηκών

Σημαντικά πρόσωπα που ενέπνευσαν το κείμενο της Σύμβασης

- Eglantyne Jebb (1876-1928) –
 - 1924: Declaration of Children's Rights
 - 1959: εκτενέστερη έκδοση της Διακήρυξης Ηνωμένα Έθνη
 - 1979-1989: Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού
- Janusz Korczak (1978 ή 1979 – 1942)
 - 1929: Το Δικαίωμα του Παιδιού στο Σεβασμό

Κατηγοριοποίηση των δικαιωμάτων

- 1) **Επιβίωση του παιδιού**, δηλ. πόροι για να ζήσει το παιδί (βασικές ανάγκες), όπως επαρκές φαγητό, στέγη, καθαρό νερό, βασική περίθαλψη υγείας
- 2) **Ανάπτυξη του παιδιού**, δηλ. δεξιότητες και συνεισφορές, απαραίτητα για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη του παιδιού, όπως επίσημη εκπαίδευση, ελεύθερο χρόνο και ψυχαγωγία, πολιτιστικές δραστηριότητες και πληροφόρηση για τα δικαιώματά του
- 3) **Προστασία του παιδιού** από κάθε μορφής κακοποίηση, παραμέληση, εκμετάλλευση, σκληρότητα και άδικη μεταχείριση στο σύστημα δικαιοσύνης
- 4) **Συμμετοχή του παιδιού**, δηλ. να εκφράζει τις απόψεις του και να έχει λόγο σε ζητήματα που επηρεάζουν την κοινωνική, οικονομική, πολιτιστική και πολιτική ζωή, όπως το δικαίωμα να εκφράζει τη γνώμη του και αυτή να λαμβάνεται υπόψη, το δικαίωμα στην πληροφόρηση και του να συνεταιρίζεται και να συνέρχεται ειρηνικά

4 Γενικές Αρχές

- Όλα τα παιδιά απολαμβάνουν τα δικαιώματα που θεσπίζονται στη σύμβαση χωρίς καμία διάκριση φυλής, χρώματος, φύλου, γλώσσας, θρησκείας, πεποιθήσεων του παιδιού ή των γονέων/ νόμιμων εκπροσώπων του ή της εθνικής ή κοινωνικής καταγωγής τους, της περιουσιακής τους κατάστασης, της αναπηρίας τους ή οποιασδήποτε άλλης κατάστασης (άρθρο 2 παρ.1)
- Το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν στα παιδιά (άρθρο 3)
- Το δικαίωμα του παιδιού στη ζωή, την επιβίωση και την ανάπτυξη (άρθρο 6)
- Το δικαίωμα να εκφράζει τις απόψεις του σε θέματα που το αφορούν και αυτές να λαμβάνονται υπόψη ανάλογα με την ηλικία του και το βαθμό ωριμότητας (άρθρο 12)

Τα δικαιώματα είναι...

- **αδιαίρετα**
- **αλληλοεξαρτώμενα**
- **αλληλοσχετιζόμενα**

Η Σύμβαση και τα δικαιώματα του παιδιού

- Άρθρο 1: ορισμός
- Άρθρο 2: απαγόρευση διακρίσεων
- Άρθρο 3: το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού
- Άρθρο 4: μέτρα της πολιτείας
- Άρθρο 5: ρόλος γονέων και κηδεμόνων
- Άρθρο 6: δικαίωμα στη ζωή
- Άρθρο 7: όνομα και ιθαγένεια
- Άρθρο 8: ταυτότητα

- Άρθρο 9: ζωή και επικοινωνία με τους γονείς
- Άρθρο 10: οικογενειακή επανένωση
- Άρθρο 11: παράνομες μετακινήσεις στο εξωτερικό
- Άρθρο 12: ελευθερία γνώμης
- Άρθρο 13: ελευθερία έκφρασης
- Άρθρο 14: ελευθερία σκέψης και θρησκείας
- Άρθρο 15: ελευθερία συνάθροισης και ομαδικής συνεργασίας
- Άρθρο 16: ιδιωτική ζωή

- Άρθρο 17: πληροφόρηση
- Άρθρο 18: ευθύνες και υποστήριξη γονέων
- Άρθρο 19: βία, παραμέληση, εκμετάλλευση
- Άρθρο 20: εναλλακτική επιμέλεια
- Άρθρο 21: τεκνοθεσία
- Άρθρο 22: παιδιά πρόσφυγες
- Άρθρο 23: παιδιά με αναπηρίες
- Άρθρο 24: υγεία και ιατρικές υπηρεσίες

- Άρθρο 25: επανεξέταση τοποθέτησης σε αναδοχή
- Άρθρο 26: κοινωνική πρόνοια
- Άρθρο 27: ανάπτυξη και επίπεδο ζωής
- Άρθρο 28: εκπαίδευση
- Άρθρο 29: σκοποί εκπαίδευσης
- Άρθρο 30: μειονότητες
- Άρθρο 31: ελεύθερος χρόνος και ψυχαγωγία
- Άρθρο 32: παιδική εργασία, οικονομική εκμετάλλευση

- Άρθρο 33: ναρκωτικά
- Άρθρο 34: σεξουαλική βία και εκμετάλλευση
- Άρθρο 35: απαγωγή και εμπορία παιδιών
- Άρθρο 36: άλλες μορφές εκμετάλλευσης
- Άρθρο 37: βασανιστήρια και στέρηση ελευθερίας
- Άρθρο 38: ένοπλες συρράξεις
- Άρθρο 39: επανένταξη παιδιού-θύματος
- Άρθρο 40: δικαιοσύνη/ ποινική μεταχείριση

- Άρθρο 41: ευνοϊκότερες ρυθμίσεις
- Άρθρο 42: γνωστοποίηση
- Άρθρα 43-54: εφαρμογή και έλεγχος

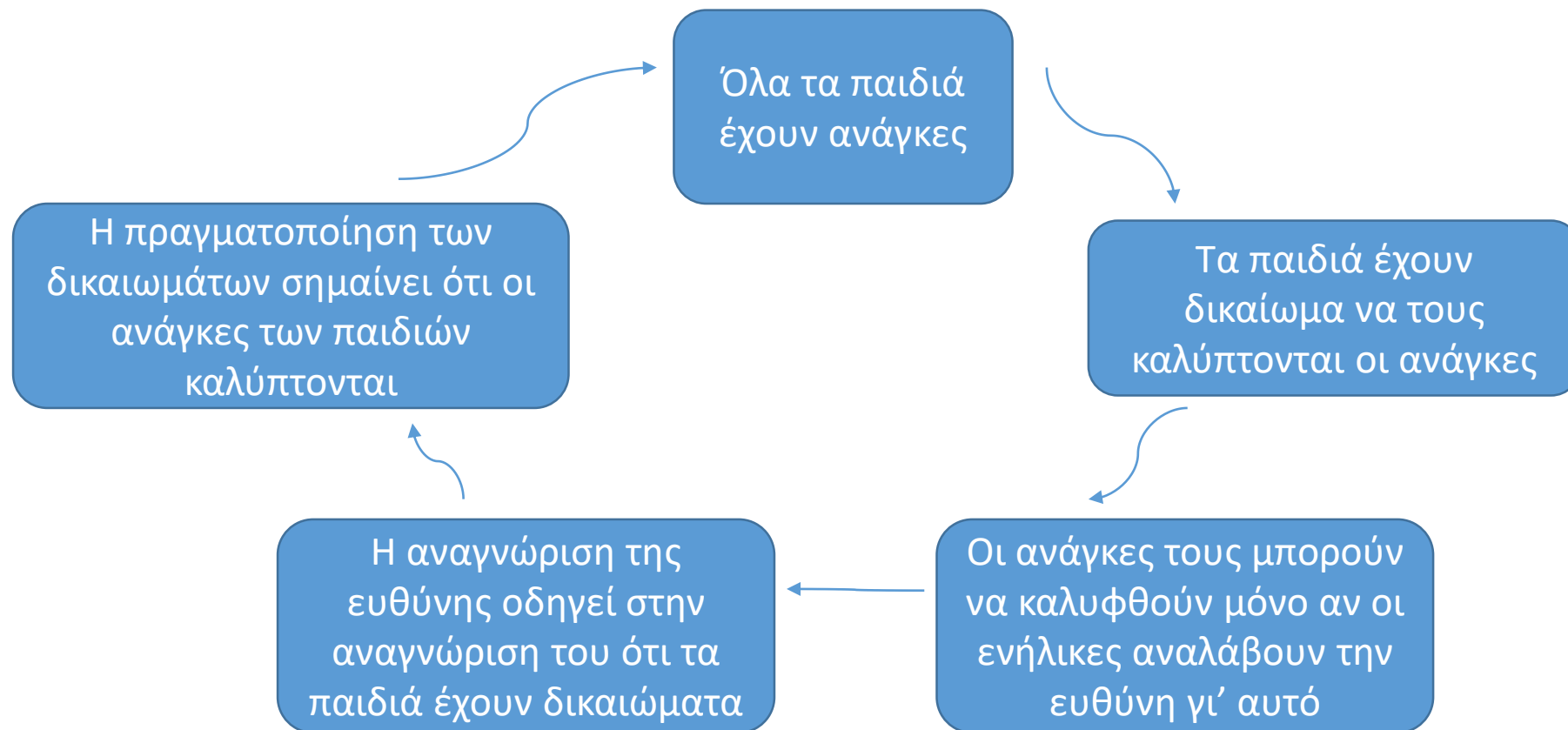
Ανάγκες και δικαιώματα των παιδιών

Ενότητα 1.2

Ανάγκη - Δικαίωμα

- Η ανάγκη καλύπτεται/ικανοποιείται → άμεση ανταπόκριση
 - Οι συνθήκες για να επιβιώσει ένα παιδί
 - προσέγγιση βασισμένη στις ανάγκες = φιλανθρωπία, δεν υπάρχει «κάποιος» που να υποχρεώνεται να εξασφαλίζει τις ανάγκες
 - οδηγεί σε εξάρτηση και αποδυνάμωση των ατόμων
- Το δικαίωμα πραγματοποιείται → διαδικασία
 - Αναγνώριση ότι το παιδί έχει δικαίωμα να του καλυφθεί η ανάγκη
 - προσέγγιση βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα = υποχρεώσεις του κράτους να τα εκπληρώσει
 - Οι φορείς των δικαιωμάτων μπορούν να απαιτήσουν από το κράτος να τα εκπληρώσει – νομική υποχρέωση
 - Ενδυνάμωση και χειραφέτηση των φορέων των δικαιωμάτων

Από την ανάγκη στο δικαίωμα

Προσέγγιση με βάση...

...τις ανάγκες

- Οι ανάγκες καλύπτονται ή ικανοποιούνται
- Οι ανάγκες δεν δημιουργούν ευθύνη ή υποχρέωση σε κάποιον
- Οι ανάγκες δεν είναι απαραίτητως καθολικές
- Οι ανάγκες είναι δυνατόν να ιεραρχούνται
- Οι ανάγκες καλύπτονται μέσω φιλανθρωπίας/ ένδειξης καλοσύνης – δεν υπάρχει απαίτηση
- Π.χ. καλύφθηκε η ανάγκη για το 80% των παιδιών για εμβολιασμό

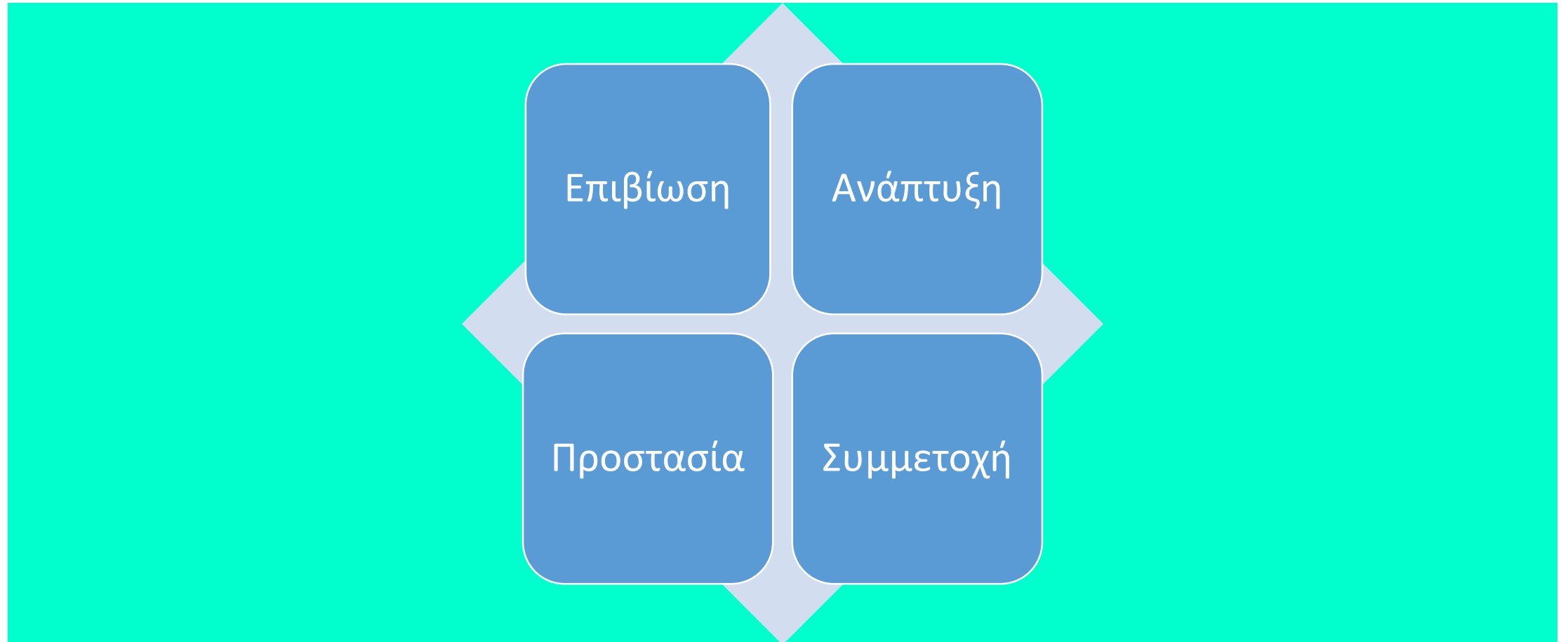
...τα δικαιώματα

- Τα δικαιώματα πραγματώνονται (γίνονται σεβαστά, προστατεύονται, ενισχύονται, εκπληρώνονται)
- Όταν υπάρχει δικαίωμα, υπάρχει πάντα και καθήκον/υποχρέωση να πραγματοποιηθεί αυτό το δικαίωμα
- Τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι καθολικά
- Τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν ιεραρχούνται κάποια έναντι άλλων. Είναι αλληλοεξαρτώμενα. Όλα πρέπει να πραγματοποιούνται.
- Η φιλανθρωπία είναι προαιρετική. Εδώ υπάρχει υποχρέωση να πραγματοποιηθούν τα δικαιώματα.
- Π.χ. για το 20% των παιδιών δεν έχει πραγματοποιηθεί το δικαίωμά τους για εμβολιασμό.

ΔΣΔΠ ως σημείο αναφοράς για
τη διασφάλιση της ευημερίας και
της προστασίας του παιδιού

Ενότητα 1.3

Χάρτης για την εκτίμηση της κατάστασης ενός παιδιού

Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού

- Ένα ουσιαστικό δικαίωμα: το δικαίωμα αυτούσιο και η εγγύηση ότι θα εφαρμόζεται σε κάθε απόφαση που πρέπει να ληφθεί για τα παιδιά
- Μια θεμελιώδης ερμηνευτική δικαιοκή αρχή: νόμος ερμηνεύεται με τρόπο που εξυπηρετεί πιο αποτελεσματικά το β.σ.
- Ένας διαδικαστικός κανόνας, πρέπει να ακολουθείται και να διαπιστώνεται ότι ακολουθήθηκε σε κάθε απόφαση που λαμβάνεται για τα παιδιά

Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού

- Είναι μια έννοια που προσαρμόζεται ανάλογα με την ιδιαίτερη κατάσταση του κάθε παιδιού - απαιτείται ατομική αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος [του συγκεκριμένου παιδιού]
- Στοχεύει στη διασφάλιση της ολοκληρωμένης ανάπτυξης του παιδιού με την προαγωγή της πλήρους και αποτελεσματικής άσκησης όλων των δικαιωμάτων που αναγνωρίζει η ΔΣΔΠ

Απαγόρευση των διακρίσεων

- Ίδια δικαιώματα και προστασία για όλα τα παιδιά εντός της επικράτειας του κράτους
- Ίδια δικαιώματα και προστασία για τα παιδιά ανεξάρτητα του τόπου διαμονής τους
- Κάθε παιδί δικαιούται το ίδιο επίπεδο προστασίας ανεξαρτήτου ηλικίας, μεταναστευτικού καθεστώτος, ιθαγένειας, φύλου, εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας, γλώσσας, απόψεων, ιδιαίτερων αναγκών

Συμμετοχή του παιδιού

- Δικαίωμα του παιδιού να εκφράζει ελεύθερα τις απόψεις του για τα θέματα που το αφορούν
- Οι απόψεις του να λαμβάνονται υπόψη, ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητα του
 - Προϋπόθεση το παιδί να έχει ενημερωθεί για το τι συμβαίνει και τι κρίνεται
 - Ενδυνάμωση και διευκόλυνση συμμετοχής παιδιού
 - Διαδικαστικός κανόνας: το παιδί να εκφράσει τις απόψεις του, να ληφθούν υπόψη – όχι απαραίτητα ότι θα εισακουστεί, αφού λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού
 - ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΙΤΗΣ ΣΗΜΕΡΑ, και όχι μελλοντικός πολίτης

Μελέτη περίπτωσης

- Ανήλικος - που εμφανισιακά φαινόταν περίπου 16 ετών - συλλαμβάνεται έπειτα από έλεγχο της αστυνομίας στο κέντρο της πόλης, διότι δεν διαθέτε έγγραφα ταυτοποίησης.
- Τοποθετείται σε χώρο κράτησης στο Α.Τ. της περιοχής. Εκεί βρίσκει και άλλους ανηλικούς με τους οποίους μοιράζεται ένα μικρό κελί. Οι αστυνομικοί βάζουν κάθε μέρα από κάποια χρήματα ο καθένας για να αγοράσουν φαγητό στους ανηλικούς, γιατί δεν υπήρχε πρόβλεψη για σίτιση στο χώρο αυτό.
- Ο ανήλικος δεν γνωρίζει γιατί κρατείται, γιατί δεν μιλάει ελληνικά και δεν υπάρχει κάποιος να του εξηγήσει στη γλώσσα του. Οι μέρες περνούν και οι συνθήκες είναι ίδιες: έλλειψη καθαριότητας, μη επαρκής σίτιση, δεν υπήρχε πρόβλεψη να βγουν από το κελί, δεν υπήρχαν δραστηριότητες, ούτε διερμηνέας, δεν ήξεραν τι συμβαίνει.
- Σε μία αναγνώριση της κατάστασης καλούν από το Τμήμα ΜΚΟ για να προσφέρουν βοήθεια στα παιδιά.

Μελέτη περίπτωσης

- Παιδί διαμένει με την οικογένειά του. Οι γονείς έχουν επαφές με την κοινωνική υπηρεσία του δήμου που διαμένουν με αφορμή κάποια επιδόματα. Η γυναίκα εμφανίζει σημάδια πάνω στο σώμα της πιθανώς από κακοποίηση.
- Η κοινωνική λειτουργός επισκέπτεται το σπίτι με αφορμή τη μέχρι τότε επαφή τους και βλέπει δύο μικρά παιδιά σε κακή κατάσταση (βρώμικα, με μώλωπες και σε συναισθηματική δυσφορία). Με βάση την ηλικία τους το ένα παιδί θα έπρεπε να φοιτά στο νηπιαγωγείο, ενώ το άλλο σε δημοτικό σχολείο. Επίσης το ένα παιδί δεν μπορούσε να μιλήσει καλά και να περπατήσει καλά, ενώ ηλικιακά θα ανέμενε κανείς να έχει καταφέρει αυτά τα αναπτυξιακά επιτεύγματα.
- Η κ/λ ζήτησε από τους γονείς να επισκεφτούν παιδιατρικό νοσοκομείο για τα ζητήματα που φαίνεται να αντιμετωπίζουν τα παιδιά τους και αν θέλουν βοήθεια κι οι ίδιοι να απευθυνθούν σε κέντρο ψυχικής υγείας. Η υπόθεση δεν παρακολουθήθηκε.

Ασυνόδευτα παιδιά

Θεματική 2

Ορισμός

Ενότητα 2.1

Ανήλικος/η είναι...

- Κάθε άτομο κάτω των 18 ετών
 - Αποδεικνύεται από έγγραφα ταυτοποίησης, κατά δήλωση ή έπειτα από τη διενέργεια εκτίμησης ανηλικότητας
- Ανεξάρτητα από την ωριμότητα του παιδιού και τις συνθήκες ή ηλικιακά όρια ενηλικίωσης στη χώρα καταγωγής

Υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής

- Υπήκοος τρίτης χώρας είναι το πρόσωπο που δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια ή την ιθαγένεια άλλου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Ανιθαγενής ή άπατρις είναι το πρόσωπο το οποίο κανένα κράτος δεν θεωρεί υπήκοό του, σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους αυτού (δεν υπάρχει νομικός δεσμός μεταξύ του προσώπου και του κράτους)
 - Υπηκοότητα μπορεί να αποκτήσει κανείς είτε κατά τη γέννησή του, είτε αργότερα στη ζωή του τηρώντας συγκεκριμένες προϋποθέσεις που θέτει το κάθε Κράτος.
 - ☐ Κατά τη γέννηση αποκτούν υπηκοότητα άτομα που βρίσκονται σε Κράτος το οποίο αναγνωρίζει ως υπήκοό του όποιο άτομο γεννηθεί στο έδαφός του (δίκαιο του εδάφους, *jus soli* π.χ. Η.Π.Α., Γαλλία, Η.Β.) ή που οι γονείς του διαθέτουν υπηκοότητα Κράτους που εφαρμόζει το δίκαιο του αίματος (*jus sanguinis*) κι έτσι αναγνωρίζονται αυτόματα υπήκοοι του και τα παιδιά αυτών (π.χ. Ελλάδα).

Ασυνόδευτο παιδί

- ο υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής κάτω των 18 ετών,
- ο οποίος φθάνει στην Ελλάδα χωρίς να συνοδεύεται από πρόσωπο που ασκεί, σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο, τη γονική του μέριμνα ή την επιμέλεια του ή από ενήλικο συγγενή που ασκεί στην πράξη τη φροντίδα του και για όσο χρόνο η άσκηση των καθηκόντων αυτών δεν έχει ανατεθεί σε κάποιο άλλο πρόσωπο σύμφωνα με το νόμο
- και ο ανήλικος που παύει να συνοδεύεται μετά την είσοδο του στην Ελλάδα

Η σημασία του να έχει επίτροπο
κάθε παιδί

Ενότητα 2.2

Σύμφωνα με τη νομοθεσία*, η συμβολή του επιτρόπου συνίσταται σε...

*αφορά εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με ευρωπαϊκές οδηγίες και δεν συμπεριλαμβάνει το νόμο για την επιτροπεία

- Προάσπιση των συμφερόντων του ασυνόδευτου ανηλίκου
- Συνδρομή και αντιπροσώπευση στις διαδικασίες, ώστε να διασφαλίζει το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και να ασκεί νομική ικανότητα για λογαριασμό του όπου είναι αναγκαίο
 - Ανήλικος έχει περιορισμένη δικαιοπρακτική ικανότητα (Αστικός Κώδικας)
- Εκπροσώπηση στις διαδικασίες (χρησιμοποιείται ο όρος «εκπρόσωπος»)
 - Εκτίμηση ανηλικότητας
 - Διαδικασία ασύλου
- Εκπροσώπηση του παιδιού σε περίπτωση που είναι θύμα εμπορίας ανθρώπων

Άρα, επίτροπος τελικά ορίζεται για κάθε ασυνόδευτο παιδί, ...

επειδή

- Πρόκειται για πρόσωπο κάτω των 18 ετών, το οποίο
- δεν εκπροσωπείται νομικά από κάποιον, αφού δεν συνοδεύεται από πρόσωπο που έχει την επιμέλειά του
 - (Είναι υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής)

Προκειμένου

- Να εκπροσωπήσει το παιδί σε όλες τις διαδικασίες όσο βρίσκεται στην Ελλάδα
- Να διασφαλίσει τα δικαιώματά του και το βέλτιστο συμφέρον του σε κάθε διαδικασία και απόφαση που το αφορά
 - Να το συνδράμει προκειμένου το παιδί να κατανοεί τις επιλογές του, τις διαδικασίες και να έχει πρόσβαση σε κάθε υπηρεσία που χρειάζεται

Ο ανήλικος και η δικαιοπρακτική του ικανότητα

Πράξη που επιτρέπεται από το δίκαιο και επιφέρει έννομα αποτελέσματα

- Κάτω των 10 ετών δεν είναι ικανός για δικαιοπραξία (ΑΚ 128, περ. 1)
- 10-14 ετών: δικαιοπραξία από την οποία αποκτά μόνο έννομο όφελος (δικαιώματα) και δεν βαρύνεται από καμία υποχρέωση (ΑΚ 134), π.χ. αποδοχή δωρεάς, γονική παροχή
- Από 14 και πάνω μπορεί να διαθέτει ελεύθερα δικά του πράγματα (ΑΚ 135)
- Από 15 και πάνω και εφόσον συναινούν οι γονείς του ή το δικαστήριο να συνάπτει σύμβαση (νόμιμης κι επιτρεπτής) εργασίας (ΑΚ 136)
- Ο ανήλικος δεν μπορεί να συνάψει γάμο - εκτός από εξαιρετικές περιπτώσεις που επιτρέπει το δικαστήριο – σε κάθε περίπτωση ανήλικος κάτω των 10 ετών δεν μπορεί να συνάψει γάμο (ΑΚ 1350 και ΑΚ 128)

Προφίλ παιδιών που φτάνουν στην Ελλάδα

Ενότητα 3.3

Ασυνόδευτοι ανήλικοι στην Ελλάδα

- ανήλικοι (Βλ. επικαιροποιημένα στατιστικά στοιχεία ΕΚΚΑ/UNICEF <http://www.ekka.org.gr/index.php/2018-05-08-09-50-30/94-statistika>)
- ΑΓΟΡΙΑ: %
- ΚΟΡΙΤΣΙΑ: ... %
- Κάτω των 14 ετών: ...%

Χώρες καταγωγής

- Αφγανιστάν:%
- Πακιστάν:%
- Συρία:%
- Άλλες: %
 - Ιράκ
 - Μάλι
 - Ερυθραία
 - Νότιο Σουδάν
 - Αιθιοπία
 - Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό (Κόνγκο-Κίνσασα) ≠ Δημοκρατία του Κονγκό (Κονγκό-Μπραζαβίλ)
 - Ακτή Ελεφαντοστού
- Αίγυπτος
- Αλγερία
- Μαρόκο
- Παλαιστίνη/ Ιορδανία, Λίβανος
- Μπαγκλαντές
- Γουινέα
- Σιέρρα Λεόνε
- Σομαλία
- Υεμένη
- Τουρκία
- Ιράν
- Κουβέιτ
- Ιορδανία

Αφγανιστάν

- Πληθυσμός: Περίπου 32 εκατομμύρια
 - 50% του πληθυσμού είναι ανήλικοι
- 34 διοικητικές περιφέρειες
- Εθνοτικές ομάδες:
 - Παστούν
 - Τατζίκ
 - Χαζαρά
 - Ουζμπέκ, Τουρκμέν, Ογκούζ (Μπαγιάτ)
 - Μπαλότς
 - Αϊμάκ
 - Πασαγί, Άραβες, κ.α.
- επίσημες γλώσσες:
 - Νταρί
 - Παστό

Αφγανιστάν

- Κύρια θρησκεία: μουσουλμανισμός, σίιτες και σουνίτες
- Δομή οικογένειας:
 - παραδοσιακή, πατριαρχική δομή
 - Κυριαρχούν οι έννοιες της τιμής και της ντροπής
 - Λειτουργούν βάσει κωδίκων φυλών και ερμηνειών του Ισλάμ
 - Οι άνδρες εργάζονται

Πακιστάν

- Πληθυσμός: περίπου 208 εκατομμύρια
- Διοικητικές επαρχίες: Σιντ/ Μπαλουχιστάν/ Κίμπερ - Πανκουνκβα/ Παντζάμπ/ / Ομοσπονδιακή επικράτεια της πρωτεύουσας του Ισλαμπάντ/ Αζάντ Κασμίρ/ Γκίλγκιτ-Μπαλτιστάν
- Εθνοτικές ομάδες:
 - παντζαμπί
 - παστούν
 - Σίντι
 - Μπαλοτσι
 - Κασμιρί κ.α.
- Επίσημη γλώσσα:
 - ουρντού (& αγγλικά: κυβέρνηση)
 - Punjabi, Pashto, Sindhi, and Balochi.
 - Punjabi, Saraiki, Pashto, Sindhi, Balochi, Kashmiri, Hindko, Brahui, Shina, Balti, Khowar, Dhatki, Haryanvi, Marwari, Wakhi and Burushaski

Πακιστάν

- Κύριες θρησκείες: μουσουλμανισμός
 - Σούνι, Σία, Αχμαντί, Σούφι, ινδουιστές, σίχ, χριστιανοί, μπαχάι
- Δομή οικογένειας: πατριαρχική
 - Αρχηγός της οικογένειας: ο μεγαλύτερος σε ηλικία άνδρας
 - Διευρυμένη οικογένεια (συγγενείς που ζουν όλοι μαζί)
 - οι άνδρες εργάζονται
- Κάστες: κοινωνική διαστρωμάτωση
 - Butt, Jatt, Rajpoot, mughar, Mehar, Gujjar, syyed, sheikh (≠ muslim seikh), ansari

Συρία

- 14 διοικητικές περιφέρειες
- Εθνοτικές ομάδες: Σύριοι Άραβες, Κούρδοι, Παλαιστίνιοι, Ασσύριοι, Κιρκάσιοι, Αρμένιοι, Έλληνες κ.α.
 - Γιαζίντι (εθνο-θρησκευτική ομάδα)
- Επίσημη γλώσσα: αραβικά
 - Κιρμαντζί
 - Τούρκικα, κ.α.
- Θρησκεία: μουσουλμάνοι σουνίτες
 - Σίιτες, Γιαζίντι, Χριστιανοί
- Δομή οικογένειας: πατριαρχική, διασφάλιση της τιμής και φήμης της οικογένειας, υπακοή στους γονείς και τους μεγαλύτερους

Ιράκ

- 19 κυβερνεία
 - 1 αυτόνομη περιοχή: Κουρδιστάν (Erbil, Dohuk, Sulaymaniyah, Halabja)
- Εθνοτικές ομάδες:
 - Άραβες, Κούρδοι, Γιαζίντι, κ.α.
- Θρησκεία:
 - Μουσουλμανισμός (σίιτες άραβες, άραβες & κούρδοι σουνίτες), (κούρδοι) γιαζίντι, χριστιανοί, κ.α.
- Γλώσσες: αραβικά, κιρμαντζί, σορανί, κα.

Κατανοώντας το μεταναστευτικό πλαίσιο

Θεματική 3

Λόγοι μετανάστευσης και αποχωρισμού από την οικογένεια

Ενότητα 3.1

Λόγοι εγκατάλειψης της χώρας καταγωγής

- Πόλεμος, εμφύλια σύρραξη
- Απώλεια αγαπημένων προσώπων, στέγης
- Φυλάκιση προσώπων-προστατών οικογένειας
- Παραβίαση δικαιωμάτων
- Στοχοποίηση λόγω συμμετοχής σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα
- Ενδοοικογενειακή βία
- Βεντέτα για κτηματικές διαφορές
- Βεντέτα λόγω προσβολής τιμής της οικογένειας
- Αδυναμία ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης
- Ανέχεια

Λόγοι εγκατάλειψης τελευταίου τόπου διαμονής

- Παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων
- Μη αναγνώριση ως νομίμως διαμένοντες (π.χ. πρόσφυγες)
- Εργασιακή εκμετάλλευση
- Εμπορία παιδιών για γάμο

Αποχωρισμός από την οικογένεια

- Αναγκαστικός αποχωρισμός
 - Δεν υπάρχουν χρήματα για να ταξιδεύσουν όλοι
 - Χωρισμός κατά τη διάρκεια του ταξιδιού
 - Θάνατος μέλους/ών οικογένειας (κατά τη διάρκεια του ταξιδιού)
 - Φυλάκιση μελών οικογένειας
 - Θύματα εμπορίας ανθρώπων
 - Θύματα απαγωγής
 - Επιθέσεις σε χωριά και πόλεις
 - Στρατολόγηση σε (παρα)στρατιωτικές ομάδες ή συμμορίες
 - Φυσικές καταστροφές
 - Ζητήματα τιμής της οικογένειας

- «Εκούσιος» αποχωρισμός

- Γονείς εμπιστεύονται το παιδί στο γείτονα, γνωστό, μακρινό συγγενή, εκκλησία για να βρει το παιδί ασφάλεια και φροντίδα
- Καλύτερες συνθήκες ζωής, επιθυμία για να ζήσει στην Ευρώπη
- Το μεγαλύτερο παιδί να συνεισφέρει οικονομικά στην οικογένειά του ή να «ελαφρύνει» την οικογένεια
- Να διαμείνει με άλλα μέλη της οικογένειας που μπορούν να αναλάβουν τη φροντίδα του

Η πορεία του ασυνόδευτου παιδιού από τη στιγμή της άφιξης στη χώρα

Ενότητα 3.2

Σταθμοί & βήματα (γεωγραφικά & διαδικαστικά)

- Σημείο εισόδου (πρώτη καταγραφή & ταυτοποίηση στοιχείων – FRONTEX/KYT)
- Κέντρα Υποδοχής & Ταυτοποίησης (παραμονή στο KYT μέχρι «25 μέρες»)
- Αστυνομία (τα παιδιά μπορεί να εντοπιστούν από την αστυνομία είτε σε έναν έλεγχο είτε σε σημεία εισόδου που δεν έχει KYT)
- Νοσοκομείο (τα παιδιά υποβάλλονται σε κάποιες εξετάσεις προκειμένου να μπορούν να μπουν σε κάποια δομή φιλοξενίας)
- Ξενοδοχείο/ Safe zone (επείγουσα φιλοξενία για την αποσυμφόρηση των KYT/ προσωρινό μέτρο φιλοξενίας για την τοποθέτηση παιδιών που είναι σε προστατευτική φύλαξη)
- Ξενώνας/διαμερίσματα
- Προαναχωρησιακό κέντρο κράτησης αλλοδαπών («προστατευτική φύλαξη»)
- Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου ή Αυτοτελές Κλιμάκιο Ασύλου (αίτηση ασύλου)
- Διορισμός επιτρόπου/εκπροσώπου (προσωρινός επίτροπος: Εισαγγελέας)

Επίδραση του αποχωρισμού από την οικογένεια και της μετανάστευσης στο παιδί

Ενότητα 3.3

Γενικά

- Κατανόηση επίδρασης αποχωρισμού --- κατανόηση αναγκών που εξ ορισμού έχει το ασυνόδευτο παιδί.
- Ανεξαρτήτως κουλτούρας/πολιτισμού, όλα τα παιδιά έχουν ίδια αναπτυξιακά στάδια
βρεφική → παιδική → εφηβική ηλικία

ΑΝΑΓΚΕΣ ΠΑΙΔΙΩΝ

- Συναισθηματική ασφάλεια
- Σταθερό περιβάλλον με όσο το δυνατόν λιγότερους στρεσογόνους παράγοντες
- Εξατομικευμένη και σταθερή παροχή φροντίδας από τουλάχιστον 1 ενήλικο, κατά προτίμηση ίδιου γλωσσικού υποβάθρου και πολιτισμικού υποβάθρου – ιδίως για βρέφη και μικρά παιδιά
- Διατήρηση κοινωνικών σχέσεων και εκπαιδευτικών, πολιτισμικών, θρησκευτικών δεσμών – ιδίως όταν απουσιάζει οικογενειακό πλαίσιο
- Εξειδικευμένη βοήθεια για την επίλυση συγκεκριμένων προβλημάτων του παιδιού π.χ. ψυχολογική υποστήριξη

Ευαλωτότητα (1)

Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι και τα παιδιά χωρισμένα απ' την οικογένεια :

1. Εξουθένωση από το ταξίδι
2. Σοκ από αλλαγή περιβάλλοντος
3. Απουσία ενηλίκου φροντιστή ή νομικού προσώπου
4. Δεν είναι προστατευμένα
5. Ελλιπής πρόσβαση σε φαγητό, ιατρικές υπηρεσίες, κοινωνική φροντίδα, εκπαίδευση
6. Πιο επιρρεπή σε ασθένειες και τραυματισμούς
7. Δεν λαμβάνουν ψυχολογική υποστήριξη

Ευαλωτότητα (2)

8. Διαταραχές / εμπόδια στην τυπική ανάπτυξη
9. Δυσκολίες στην επικοινωνία λόγου
10. Επαφή με περίπλοκες γραφειοκρατικές διαδικασίες π.χ. απόκτηση ασύλου
11. Παροχή πληροφοριών/εξιστόρηση γεγονότων σε αρμοδίους οι οποίοι δεν γνωρίζουν
 - πολιτισμικές ιδιαιτερότητες / χαρακτηριστικά διαφορετικής κουλτούρας
 - διαχείριση καταστάσεων και επικοινωνίας με ευάλωτα παιδιά π.χ. θύματα βιασμού, trafficking
12. Εκτίμηση ανηλικότητας = «επεμβατικές» ιατρικές εξετάσεις
13. Κράτηση → κέντρα υποδοχής / φυλακές / κρατητήρια
14. Φυλετική παρενόχληση / επίθεση

Επίδραση μετανάστευσης

- *Διαφοροποιημένος ο βαθμός επίδρασης* → εξαρτάται από:
 1. διαδικασία που θα ακολουθηθεί (οικογενειακή επανένωση, άσυλο, μόνιμη διαμονή)
 2. ατομικούς παράγοντες – τα ασυνόδευτα παιδιά = ανομοιογενής ομάδα = κάθε παιδί επηρεάζεται σε διαφορετικό βαθμό και με διαφορετικό τρόπο

Ενδεικτικά:

- Έλλειψη γονεϊκού μοντέλου ρόλων = διαταράσσεται «κανονικότητα» λόγω απουσίας γονέων
- Παραμελημένες αναπτυξιακές ανάγκες λόγω αλλαγής προτεραιοτήτων π.χ. παιχνίδι
- Περιορισμένη χρήση μητρικής γλώσσας
- Επαφή με άλλες κουλτούρες = απώλεια πολιτισμικής ταυτότητας ανηλίκου

*Τα παιδιά επηρεάζονται από **Ο,ΤΙ ΤΟΥΣ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ** και από **Ο,ΤΙ ΣΤΕΡΟΥΝΤΑΙ***

Επίδραση αποχωρισμού (1)

- Ενδείξεις επίδρασης αποχωρισμού δεν είναι εξ αρχής προφανείς
- Τα μεγαλύτερα παιδιά ανταποκρίνονται στις προκλήσεις καλύτερα από τα μικρότερα παιδιά
- Γίνεται περισσότερο κατανοητή αν έχουμε υπόψη τα εξής:

παράγοντες **επικινδυνότητας**
(risk factors)

προστατευτικοί παράγοντες
(protective factors)

Επίδραση αποχωρισμού (2)

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΤΗΤΑΣ (risk factors)

- Οι συνθήκες υπό τις οποίες αυξάνεται η πιθανότητα σωματικών ή ψυχολογικών αντιδράσεων στον αποχωρισμό ΆΡΑ αυξάνεται η ευαλωτότητα των ασυνόδευτων ανηλίκων

ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ (protective factors)

- Οι παράγοντες εκείνοι οι οποίοι μειώνουν την ευαλωτότητα κ βοηθούν τα παιδιά να διαχειριστούν δύσκολες καταστάσεις και τραυματικές εμπειρίες

Παράγοντες επικινδυνότητας (risk factors)

1. Έκθεση σε προηγούμενα περιστατικά βίας, κακοποίησης, παραμέλησης (θύμα, μάρτυρας ή έχει εξαναγκαστεί να διαπράξει βία)
2. Απώλεια / εξαφάνιση γονέα
3. Απώλεια ταυτότητας (ειδικά κάτω των 5 ετών)
4. Ρατσισμός και άλλες μορφές διακρίσεων
5. Διαδικαστικά κωλύματα (συνθήκες υποδοχής, καθυστέρηση επαναπατριsmού), ανεπαρκής συντονισμός φορέων μεταναστευτικού πεδίου, ελλιπή πρόσβαση σε υπηρεσίες
6. Ταύτιση με όσους έχουν διαπράξει βία – στρατολόγηση
7. Δυσκολίες προσαρμογής + διαχείρισης νέας πραγματικότητας / έντονο άγχος / απομόνωση
8. Μόνιμος αποχωρισμός από τη βιολογική οικογένεια
9. Τραύμα
10. Παιδική εργασία
11. Απαγωγή
12. Αστεγία

Προστατευτικοί παράγοντες (protective factors)

1. Άτομο εμπιστοσύνης στη ζωή του παιδιού που θα το βοηθήσει να διαχειριστεί άγχος του (συζήτηση, σκέψεις, εμπειρίες) διαμορφώνοντας δικό τους κώδικα επικοινωνίας
2. Εκπαίδευση
3. Πρόσβαση σε κοινότητα / κοινωνικό δίκτυο
4. Ευχέρεια έκφρασης μέσω πολιτισμικών παραδόσεων, εθίμων κτλ.
5. «Φυσιολογική» ζωή κατά το δυνατόν

Επιπτώσεις στη συμπεριφορά (1)

Γενικά

- Ξεσπάσματα έντονου κλάματος
- Διαταραχές πρόσληψης τροφής και πέψης
- Διαταραχές ύπνου
- Απροθυμία να αποδεχτεί «αντικαταστάτες» φροντιστές
- Παλινδρόμηση στη συμπεριφορά

Κάτω των 5 ετών

- Πιπίλισμα δαχτύλου
- Έλλειψη ελέγχου σφιγκτήρων
- Νυχτερινή ενοούρηση
- Προσωρινή παλινδρόμηση γλωσσικών δεξιοτήτων

Επιπτώσεις στη συμπεριφορά (2)

4 - 5 ετών

- Εφιάλτες
- Φόβος για πραγματικά και μη αντικείμενα (φαντάσματα, μάγισσες, ζώα, υψηλός θόρυβος)

Σχολική ηλικία

- Απόσυρση από φροντιστές
- Απόσυρση από συνομηλίκους και παιχνίδια
- Αδυναμία συγκέντρωσης
- Κατάθλιψη
- Προβλήματα συμπεριφοράς στο σχολείο
- Ευερεθιστότητα
- Γενικευμένη ανησυχία

Επιπτώσεις στη συμπεριφορά (3)

Εφηβική ηλικία

- Απόσυρση
- Ψυχοσωματικές διαταραχές π.χ. πονοκέφαλοι
- Κατάθλιψη
- Επιθετικότητα
- Κυκλοθυμία

ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

- **Ενοχή / ντροπή** – επιβίωσαν σε αντίθεση με άλλα μέλη της οικογένειάς τους
- **Φόβος για άγνωστο επαγγελματία:**
 - α) τον συνδέουν συνειρμικά με πρόσωπα εξουσίας και δυσάρεστες εμπειρίες που βίωσαν κατά το παρελθόν
 - β) αρνητική προδιάθεση για όποιον τους ζητά να επαναλάβουν ιστορία τους
- **Συναισθηματική αποστασιοποίηση** = αποφεύγουν αποκάλυψη συναισθημάτων/φόρτιση
- **Μυστικοπάθεια:** α) τους είπαν να μη μιλάνε σε άλλους... β) φόβος για συγγενείς στην πατρίδα
- **Σύγχυση** και απώλεια συγκέντρωσης / προσπάθεια να διώξουν αρνητικές σκέψεις

Στρατηγικές αντιμετώπισης

1. Πρόληψη διάσπασης της οικογένειας
2. Άμεσος εντοπισμός οικογένειας (family tracing) + διατήρηση επικοινωνίας με παιδί, αν είναι προς το συμφέρον του
3. Προσπάθεια «αποκατάστασης κανονικότητας» στη ζωή του παιδιού
4. Άμεση αναζήτηση ασφαλούς πλαισίου τοποθέτησης π.χ. ανάδοχη οικογένεια
5. Εκπαιδευμένο προσωπικό
6. Ευαισθητοποίηση υπηρεσιών για ιδιαίτερο status ασυνόδευτων ανηλίκων
7. Άμεσος καθορισμός βέλτιστου συμφέροντος και λήψη αποφάσεων
8. Ενίσχυση της αυτοπεποίθησης του παιδιού και της συμμετοχής του σε δραστηριότητες
9. Ενίσχυση δεσμών με πολιτισμική κοινότητα

Αρχές ΔΣΔΠ και παιδιά σε κίνηση

Ενότητα 3.4

Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Γενικό Σχόλιο Νο. 6, 2005 (ήπιο δίκαιο)

- α. 2: απαγόρευση διακρίσεων
- α. 3: Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη προς αναζήτηση βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων λύσεων από δημοσίους ή ιδιωτικούς οργανισμούς κοινωνικής προστασίας, δικαστήρια, διοικητικές αρχές ή ακόμη από τα νομοθετικά όργανα:
 - ✓ Να επιτρέπεται η είσοδος στη χώρα σε πρώτη φάση
 - ✓ Αξιολόγηση να γίνεται από καταρτισμένους επαγγελματίες με τεχνικές προσαρμοσμένες στην ηλικία και το φύλο του παιδιού
 - ✓ Διορισμός επιτρόπου και συνηγόρου
 - ✓ Να επανεξετάζεται περιοδικά η τοποθέτηση του παιδιού σε οποιαδήποτε δομή στο πλαίσιο φροντίδας, προστασίας ή θεραπείας της ψυχικής και σωματικής υγείας του

- α. 6: Το δικαίωμα στη **ζωή, επιβίωση και ανάπτυξη**
 - ✓ διαδικασίες προτεραιότητας για παιδιά-θύματα trafficking,
 - ✓ ο άμεσος διορισμός επιτρόπου για το παιδί,
 - ✓ η παροχή πληροφοριών στο παιδί για τους κινδύνους που μπορεί να συναντήσει και η πρόβλεψη τακτικής παρακολούθησης (follow-up) των παιδιών, ιδίως αν είναι «σε κίνδυνο» (at risk)
- α. 12: Το δικαίωμα του παιδιού **να εκφράζει ελεύθερα την άποψή του**
 - ✓ Στην επιτροπεία, φροντίδα, διαμονή, νομική εκπροσώπηση, αφού έχουν ενημερωθεί επαρκώς για τα σχετικά ζητήματα (π.χ. επιλογές, δικαιώματα, διαθέσιμες υπηρεσίες, εντοπισμός οικογένειας, διαδικασία ασύλου)

- Σεβασμός στην αρχή της μη – επαναπροώθησης

- ✓ Το κράτος δεν επιστρέφει παιδί σε χώρα, όπου υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να πιστεύεται ότι εκεί υπάρχει αληθινός κίνδυνος για ανεπανόρθωτη βλάβη για το ίδιο

- α. 33 της Σύμβασης (Γενεύης) για το Καθεστώς των Προσφύγων (1951, σε ισχύ το 1954)

- α. 3 της Σύμβασης κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (1984, σε ισχύ 1987)

- α. 19 §2 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Εμπιστευτικότητα

- ✓ γιατί: σεβασμός στα δικαιώματα του παιδιού και ειδικά στο δικαίωμα του παιδιού στην προστασία της ιδιωτικής ζωής του (α. 16)

- ✓ Για όλες τις πληροφορίες σχετικές με το παιδί

Αρχική αξιολόγηση και μέτρα

- **Αναγνώριση κατά προτεραιότητα** με το που εισέλθουν (ως ανήλικοι και ως ασυνόδευτοι)
 - ✓ Κριτήρια: όχι μόνο εξωτερική εμφάνιση, αλλά και την ψυχολογική ωριμότητα
 - ✓ Τρόπος: επιστημονικός, ασφαλής, κατάλληλος για παιδιά, αλλά και το φύλο του παιδιού, δίκαιος, με σεβασμό στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια και αποφεύγοντας την παραβίαση της σωματικής ακεραιότητας του παιδιού
 - ✓ Αν υπάρχει αμφιβολία για την ηλικία, να θεωρείται παιδί
- **Άμεση καταγραφή** του παιδιού μέσω αρχικής συνέντευξης:
 - ✓ κατάλληλη για την ηλικία και το φύλο του παιδιού, σε γλώσσα που καταλαβαίνει, από εκπαιδευμένο προσωπικό για συλλογή προσωπικών δεδομένων (πληροφορίες και για την υπόλοιπη οικογένεια)
 - ✓ πληροφορίες για:
 - τους λόγους που ταξιδεύει μόνο του
 - συγκεκριμένες αδυναμίες, όπως υγείας, σωματικές, ψυχολογικές, υλικές ή άλλη ανάγκη προστασίας, π.χ. εξαιτίας ενδοοικογενειακής βίας, trafficking, ή τραύματος
 - τις περιστάσεις εκείνες που θεμελιώνουν διεθνή προστασία

- Απόκτηση «ταυτότητας»
- Εντοπισμός λοιπών μελών οικογένειας
- Μη φυλάκιση (α. 37), παρά μόνο για εξαιρετικούς λόγους, άλλους από το ότι πέρασε παράνομα τα σύνορα
- Ενημέρωση του παιδιού για το τι πρόκειται να ακολουθήσει
- Πρόσβαση σε εκπαίδευση (α.28)
- Πρόσβαση σε περίθαλψη (α.24)
- Επίπεδο ζωής κατάλληλο για τη σωματική, διανοητική, πνευματική και ηθική ανάπτυξη του παιδιού (α.27)

- Θύματα trafficking να μην τιμωρούνται, αλλά να λαμβάνουν υποστήριξη ως θύματα σοβαρής παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων (α.39)
- Κίνδυνος και μόνο που είναι ασυνόδευτοι να (ξανα)πέσουν θύματα κακοποίησης ή εκμετάλλευσης (α.35 & 6)

Υποχρεώσεις του κράτους

- **Ταυτότητα** – ένα επίσημο έγγραφο για το ποιος/-α είναι. Το κράτος πρέπει να σέβεται το δικαίωμα του παιδιού σε όνομα, εθνικότητα και οικογενειακούς δεσμούς (ά. 8)
- **Ειδική προστασία και αρωγή καθώς πρόκειται για παιδί που στερείται προσωρινά ή μόνιμα του οικογενειακού του περιβάλλοντος** (ά. 20 §1)
- Παιδί-αιτών άσυλο/πρόσφυγας: να απολαμβάνει την κατάλληλη προστασία, ανθρωπιστική βοήθεια και όλα τα δικαιώματα που προβλέπονται στις διεθνείς συμβάσεις για τα δικαιώματα του ανθρώπου (ά. 22)
- Εξασφάλιση ενός επιπέδου διαβίωσης ικανοποιητικού για τη σωματική, διανοητική, πνευματική, ηθική και κοινωνική ανάπτυξη (ά. 27 §1)
- **Προστασία του παιδιού από κάθε μορφή κακοποίησης/παραμέλησης** (ά. 19)
- **Προστασία του παιδιού από κάθε μορφή σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης** (ά. 34)
- Το κράτος πρέπει να πάρει όλα τα απαραίτητα μέτρα για να **εμποδίσει την απαγωγή, πώληση ή εμπορία παιδιών για οποιοδήποτε σκοπό και οποιασδήποτε μορφής** (ά. 35)

- Το κράτος να διασφαλίσει ότι:
 - ✓ **Κανένα παιδί δεν θα υποστεί βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία**
 - ✓ **Δεν θα υπάρξει παράνομη ή αυθαίρετη αποστέρηση της ελευθερίας**
 - ✓ **Σύλληψη και φυλάκιση: θα είναι το έσχατο μέτρο και για το μικρότερο χρονικό διάστημα**
 - ✓ Σε κάθε παιδί που στερείται την ελευθερία του να φέρονται με **ανθρωπιά και αξιοπρέπεια** και με τρόπο που λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες ενός ατόμου της ηλικίας του. Τα παιδιά να κρατούνται χωριστά από ενήλικες.
 - ✓ Το παιδί θα έχει **άμεση πρόσβαση σε νομική ή άλλη προσήκουσα βοήθεια**, όπως και θα έχει το **δικαίωμα να αμφισβητήσει τη νομιμότητα της στέρησης της ελευθερίας του** ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης αρμόδιας, ανεξάρτητης και αμερόληπτης αρχής, και να λάβει άμεση απάντηση σχετικά με μία τέτοια ενέργεια (ά. 37)

- **Προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας**

«Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας» άρθρο 2 §1 Σ (& στο προοίμιο κάθε διεθνούς συμβάσεως)

- Επαρκή ενημέρωση των ασυνόδευτων ανηλίκων σε γλώσσα που κατανοούν

- Υποχρεωτική διερμηνεία

- Σεβασμός του τεκμηρίου υπέρ του ανηλίκου

- Εξεύρεση λύσεων με γνώμονα το *βέλτιστο συμφέρον του παιδιού* το οποίο θα αξιολογείται σε εξατομικευμένη βάση, την *ηλικία* του, το *βαθμό ωριμότητάς* του, τις *απόψεις* του, τις *ανησυχίες* του και τις *ανάγκες* του

Εθνικό νομοθετικό πλαίσιο σχετικά με παιδιά και μετανάστευση

Θεματική 4

Μετανάστευση και νομοθετικές προβλέψεις

Ενότητα 4.1

Βασικό νομοθετικό πλαίσιο

- Ν. 4554/2018 (επιτροπεία)
- Ν. 4636/2019 (οδηγία για τις συνθήκες υποδοχής)
- Ν. 4636/2019 (οδηγία για τη διαδικασία ασύλου)
- Ν. 4251/2014 (Κώδικας Μετανάστευσης & Κοινωνικής Ένταξης)
- Ν. 3907/2011 (οδηγία για τις επιστροφές)
- Κώδικας Συνόρων Σένγκεν (Κανονισμός 2016/399)

Είσοδος

- Κώδικας Συνόρων Σένγκεν (Κανονισμός 2016/399)
 - υπό την επιφύλαξη της αρχής της μη-επαναπροώθησης προσφύγων και αιτούντων άσυλο
 - Σύστημα Πληροφόρησης Σένγκεν (SIS)
- Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης (N. 4251/2014, όπως ισχύει)
 - Εθνικός Κατάλογος Ανεπιθύμητων Αλλοδαπών (ΕΚΑΝΑ)
- FRONTEX καταγραφή σε σημεία εισόδου
 - Οργανισμός ευρωπαϊκής συνοριοφυλακής και ακτοφυλακής

Υποδοχή (Ν. 4636/2019)

- Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης
 - Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης
- Καταγραφή όλων των πολιτών τρίτων χωρών ή ανιθαγενών
- Διακρίβωση ταυτότητας
- Αναγνώριση ευαλωτότητας για να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα (ανήλικοι = ευάλωτη ομάδα)
- Ενημέρωση για το δικαίωμα υποβολής αιτήματος διεθνούς προστασίας και για το πρόγραμμα εθελούσιου επαναπατρισμού
- Λήψη δαχτυλικών αποτυπωμάτων για άτομα άνω των 14 ετών (EURODAC)

Συνθήκες υποδοχής για τα παιδιά

- Ήδη από την ταυτοποίηση, ειδικές συνθήκες υποδοχής
- Βιοτικό επίπεδο κατάλληλο/ που να εγγυάται το σεβασμό στην ανθρώπινη αξιοπρέπειά τους, τη συντήρησή τους και να προάγει την σωματική και ψυχική υγεία τους
- σωματική, ψυχική, διανοητική, ηθική και κοινωνική ανάπτυξη παιδιού
- Βέλτιστο συμφέρον → πρωταρχικό μέλημα
- Λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις του
- Εκτίμηση κινδύνου

Συνθήκες υποδοχής για τα παιδιά

- Ενημέρωση εισαγγελίας
- Ενημέρωση Γεν. Δ/νσης Κοινωνικής Αλληλεγγύης/// Ενημέρωση ΕΚΚΑ- μητρώο ανηλίκων & αίτημα στέγασης
- Εντοπισμός μελών οικογένειας, χωρίς να διατρέχει κίνδυνο ανήλικος
- Αίτημα για κατάλληλη στέγαση

Νομικό καθεστώς διαμονής

Ενότητα 4.2

Στην Ελλάδα

- Ένα άτομο κάτω των 18 ετών δεν δικαιούται άδεια διαμονής αποκλειστικά λόγω της ανηλικότητας του (βλ. Ιταλία)
- Οι επιλογές του για νόμιμη παραμονή στη χώρα είναι:
 - Διεθνής προστασία
 - Άδεια διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους
- Αν επιθυμεί πραγματικά να επιστρέψει:
 - Θα πρέπει να διασφαλίζεται το βέλτιστο συμφέρον του και να συντρέχουν ειδικές εγγυήσεις
 - Διαδικασία εθελούσιου επαναπατρισμού μέσω ΔΟΜ

Διεθνής προστασία

Βασικό νομοθετικό πλαίσιο

- Σύμβαση της Γενεύης (Ν.Δ. 3989/1959) & Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης (Α.Ν. 389/1968)
- Ν. 4636/2019, περί διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις: οδηγία 2011/95/ΕΕ σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία, Οδηγία 2013/32/ΕΕ σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιατύπωση), Οδηγία 2013/33/ΕΕ για τις συνθήκες υποδοχής αιτούντων διεθνή προστασία
- Ν. 4375/2016 Υπηρεσία Ασύλου, Αρχή Προσφυγών, Υπηρεσία Υποδοχής & Ταυτοποίησης

Βασικές έννοιες

- Αιτών/ουσα
- Ασυνόδευτος ανήλικος (ευάλωτος/ ειδικές εγγυήσεις)
- Πρόσφυγας
- Δικαιούχος επικουρικής προστασίας

Διαδικασία ασύλου

- Αρχές Παραλαβής: Περιφερειακά Γραφεία Ασύλου, Αυτοτελή Κλιμάκια Ασύλου
 - Η υπόθεση ενός ασυνόδευτου παιδιού εξετάζεται πάντα κατά την κανονική διαδικασία! Όχι συνόρων ή κράτησης
- Πλήρης καταγραφή αιτήματος – εθνικότητα & γλώσσα για το αρμόδιο ΠΓΑ και κατάλληλο διερμηνέα στην καταγραφή & συνέντευξη, φύλο διερμηνέα/χειριστή για τη συνέντευξη
 - Άνω των 14 ετών – δαχτυλικά αποτυπώματα (EURODAC)
 - Άνω των 15 ετών μπορεί και μόνος του ένας ανήλικος να υποβάλλει αίτημα
 - Περίπου 15 λεπτά συνέντευξη – βασικά στοιχεία του ανηλίκου & λόγος που δεν επιθυμεί να επιστρέψει στη χώρα καταγωγής εν συντομία
 - Παράδοση ταξιδιωτικών εγγράφων που τυχόν διαθέτει
 - Προσοχή στα στοιχεία ταυτότητας, γιατί οι αλλαγές προϋποθέτουν μια απαιτητική διαδικασία
- Δελτίο αιτούντος διεθνή προστασία – προσοχή στην ανανέωση!
 - Αριθμός υπόθεσης
 - Αριθμός δελτίου
 - Ημερομηνία συνέντευξης (σε περίπτωση μεταβολών ενδέχεται να μην αναγράφεται πάνω στο δελτίο η έγκυρη ημερομηνία συνέντευξης)

ΟΔΗΓΙΕΣ

Ο κάτοχος του Δελτίου οφείλει:

- Να το φέρει πάντοτε μαζί του και να το επιδεικνύει όταν του ζητηθεί από τις αρμόδιες αρχές.

- Να προσέρχεται και να ενημερώνει άμεσα την Υπηρεσία Ασύλου για οποιαδήποτε αλλαγή της διεύθυνσής του ή οποιουδήποτε στοιχείου επικοινωνίας.

- Να ειδοποιήσει άμεσα την Υπηρεσία Ασύλου σε περίπτωση απώλειας, καταστροφής ή κλοπής του Δελτίου και να δηλώσει το περιστατικό στην αρμόδια Αστυνομική Αρχή.

- Να παρουσιάζεται με το Δελτίο στην Υπηρεσία Ασύλου.

- Να προσέρχεται στην Υπηρεσία Ασύλου, το αργότερο κατά τη λήξη του Δελτίου προκειμένου να το ανανεώσει.

- Να προσέρχεται στην Υπηρεσία Ασύλου κατά την ημερομηνία συνέντευξης που αναγράφεται στο Δελτίο και, εφόσον του ζητηθεί, στην Αρχή Προσφυγών κατά την ημερομηνία εξέτασης της προσφυγής του.

Το Δελτίο είναι απόλυτα προσωπικό και απαγορεύεται η χρήση του από οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο εκτός του κατόχου.

INSTRUCTIONS

The holder of this Card is required to:

- Carry the Card always with him/her and to produce it when requested to do so by the competent authorities.

- Present him/herself to the Asylum Service in order to notify them immediately of any change of address or of any contact detail.

- Notify the Asylum Service in case of loss, destruction or theft of the Card and to report the incident to the Police.

- Present him/herself to the Asylum Service whenever requested to do so.

- Present him/herself to the Asylum Service in order to renew the Card, at the latest on the date of expiry of the Card.

- Present him/herself to the Asylum Service on the date of interview stated on the Card and, if required to do so, to the Appeals Authority on the date of the examination of his/her appeal.

This Card is strictly personal and may not be used by any person other than the holder.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

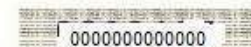
Υπηρεσία Ασύλου

HELLENIC REPUBLIC

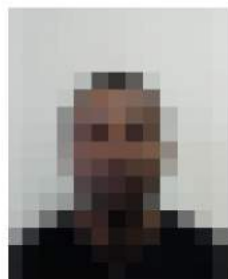
Asylum Service

ΔΕΛΤΙΟ ΑΙΤΟΥΝΤΟΣ
ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

INTERNATIONAL PROTECTION
APPLICANT
CARD

Το δείγμα αυτό αφορά δελτία αιτούντων μέχρι και τον Νοέμβριο του 2019- ενδέχεται να αλλάξουν

Όνομα/ Name

Επώνυμο/ Surname

Όνομα πατέρα/ Father's name

██████████

Όνομα μητέρας/ Mother's name

██████████

Ημερομηνία γέννησης/Date of birth

██████████

Τόπος γέννησης/Place of birth

██████████

Υπηκοότητα/Nationality

██████████

Διεύθυνση διαμονής/Residence address

ΑΘΗΝΑ, ΑΘΗΝΩΝ / ██████████

Ημερομηνία έκδοσης/Date of issue

10/06/2013

Ημερομηνία Υποβολής αιτήματος/Date of application

10/06/2013

Αριθ. Υπ./Case No:

Αριθ. Δελτίου/Card No:

Ημερ. συνέντευξης ή εξέτασης προσφυγής/

Date of interview or examination of appeal

17/06/2013

Ημερομηνία λήξης/Date of expiry

10/09/2013

Υπογραφή αιτούντος

Υπογραφή υπαλλήλου
signatures

Το δείγμα αυτό αφορά δελτία αιτούντων μέχρι και τον
Νοέμβριο του 2019- ενδέχεται να αλλάξουν

Διαδικασία ασύλου

Προσωπική Συνέντευξη

- Ο επίτροπος παρίσταται στη διαδικασία (στο τέλος δυνατότητα για την υποβολή ερωτήσεων)
 - Ερωτήσεις για α) την προσωπική κατάσταση του ανηλίκου: ηλικία, τόπος καταγωγής, μόρφωση, οικογενειακή κατάσταση, β) το ταξίδι του ανηλίκου: διάρκεια, χώρες που διέσχισε, τρόπος οργάνωσης, ασφάλεια, γ) το λόγο που εγκατέλειψε τη χώρα του, τι πιστεύει ότι θα συμβεί αν επιστρέψει κι αν μπορούσε να είχε βρει εντός της χώρας καταγωγής αλλού προστασία
 - Πρακτικό συνέντευξης
 - Δυνατότητα υποβολής υπομνήματος εντός 3 ημερών από την επόμενη της συνέντευξης

Διαδικασία ασύλου

- Δυνατότητα ελεύθερης μετακίνησης, παραμονής και εξαιρέσεις
- Τροποποίηση στοιχείων ταυτότητας
- Διαδικασία διαπίστωσης ανηλικότητας
- Πρόσβαση σε εκπαίδευση

Διαδικασία ασύλου

- Απόφαση:
 - αναγνώριση καθεστώτος διεθνούς προστασίας
 - Απόρριψη της αίτησης ως αβάσιμη (\neq απαράδεκτη)
- Σε περίπτωση απορριπτικής – β' βαθμός εξέτασης
- Αρμόδια αρχή: Αρχή Προσφυγών/ Ανεξάρτητες Επιτροπές Προσφυγών
- Δυνατότητα άσκησης προσφυγής εντός συγκεκριμένης προθεσμίας από την επομένη της επίδοσης
- Αρχή παραλαβής της προσφυγής: το ΠΓΑ ή ΑΚΑ που εξέδωσε την απόφαση
 - Ενημέρωση για την ημερομηνία συζήτησης και την αρμόδια επιτροπή που θα το εξετάσει
 - Δυνατότητα κατάθεσης συμπληρωματικών στοιχείων ή υπομνήματος εντός προθεσμίας που ορίζει ο νόμος κάθε φορά, αλλά και μετά, σε προθεσμία που ορίζει ο Πρόεδρος
- Απόφαση: προσφυγικό καθεστώς/ επικουρική προστασία/ παραπομπή για άδεια διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους/ μετεγκατάσταση/επιστροφή

Άλλες δυνατότητες

- Μεταγενέστερη αίτηση διεθνούς προστασίας (ουσιώδεις νέοι λόγοι)
- Αίτηση ακύρωσης κατά της απόφαση β' βαθμού ενώπιον του κατά τόπο αρμόδιου Διοικητικού Πρωτοδικείου

Οικογενειακή επανένωση

Μέσω Κανονισμού «Δουβλίνο III»

Οικογενειακή επανένωση

- Βασική Νομοθεσία:
 - Δουβλίνο III (Κανονισμός 604/2013)
 - Εκτελεστικός κανονισμός 118/2014
 - Κανονισμός 1560/2003 (για τα μέτρα εφαρμογής του κανονισμού)
- Επιπλέον:
 - Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού
 - Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου
 - Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Συγγενείς σε άλλο κράτος-μέλος της ΕΕ (+Νορβ., ΙΣΛ., Ελβετία, Λιχτεν.)

- Γονείς του ανηλίκου
- Αδέρφια του ανηλίκου
- Αδέρφια των γονέων (θείοι/θείες)
- Παππούς/γιαγιά
- Σύζυγος

- Καθεστώς συγγενών
 - Δικαιούχοι διεθνούς προστασίας
 - Αιτούντες άσυλο που εκκρεμεί απόφαση α' βαθμού
 - Άλλος τίτλος νόμιμης διαμονής

Λόγοι επανένωσης

- Αρχή οικογενειακής ενότητας
- Βέλτιστο συμφέρον:
 - Τι θέλει ο ανήλικος;
 - Είναι εφικτό;
 - Θα είναι ασφαλής εκεί;
 - Θα μεγαλώσει σε υγιές περιβάλλον, με στέγη, τροφή και κοινωνική ανάπτυξη διασφαλισμένη;
- άλλοι ανθρωπιστικοί, οικογενειακοί ή πολιτισμικοί λόγοι
- Νομική βάση:
 - Άρθρο 8
 - Άρθρο 17 παρ. 2

Προθεσμίες

- Αποστολή αιτήματος «αναδοχής»
 - Εντός 3 μηνών από την **υποβολή*** αίτησης διεθνούς προστασίας (α. 8), αλλιώς Ελλάδα υπεύθυνη
 - Μέχρι να κριθεί το αίτημα σε α' βαθμό (α. 17 παρ.2)
- Απάντηση
 - Εντός 2 μηνών αλλιώς αποδοχή
 - Εντός 1 βδομάδας (μέχρι 1 μήνα), αν ήταν επείγον (α. 21 παρ. 2), αλλιώς αποδοχή
- Μεταφορά παιδιού στην χώρα που έκανε δεκτό το αίτημα
 - Εντός 6 μηνών από την αποδοχή
 - Εντός 1 έτους από την αποδοχή λόγω φυλάκισης προσώπου (πληροφόρηση του κράτους αναδοχής πριν τη λήξη των 6 μηνών)
 - Εντός 18 μηνών από την αποδοχή λόγω διαφυγής προσώπου (πληροφόρηση του κράτους αναδοχής πριν τη λήξη των 6 μηνών)

** Προσοχή γιατί κάποια κράτη μέλη υπολογίζουν τη προθεσμία από την καταγραφή στο ΚΥΤ και όχι στην Υπηρεσία Ασύλου*

Απαιτούμενες πληροφορίες – αποδεικτικά μέσα

- Έγγραφα συναινέσεις
 - Συναίνεση παιδιού
 - Συναίνεση συγγενούς
- Ταυτοποίηση μελών οικογένειας
 - Ονόματα, διευθύνσεις, στοιχεία επικοινωνίας
 - Τίτλος διαμονής συγγενούς & απόσπασμα εγγράφου του κράτος που χορήγησε τον τίτλο
 - Έγγραφο αποδεικτικό συγγένειας ή ελλείψει αυτού, αν είναι αναγκαίο, DNA
- Άλλες επαληθεύσιμες ενδείξεις
 - Από τον αιτούντα ή διεθνή οργανισμό που επιβεβαιώνει για την παρουσία ή νόμιμη κατοικία του συγγενή
- Αξιολόγηση βέλτιστου συμφέροντος (BIA)

Αρνητική απάντηση

- Πλήρως αιτιολογημένη – λεπτομερώς οι λόγοι που απορρίπτει
- Αίτημα επανεξέτασης εντός 3 εβδομάδων από τη λήψη της απάντησης
- Απάντηση εντός δύο εβδομάδων

- Στην πράξη: μέχρι 2 αιτήματα επανεξέτασης
- Αν πάλι απορριπτική → εξέταση αιτήματος διεθνούς προστασίας στην Ελλάδα: επιβεβαίωση ημερ/νίας συνέντευξης

- Αν ο αιτών επιθυμεί να παραιτηθεί από τη διαδικασία θα πρέπει να προσέλθει στη Μονάδα Δουβλίνου και υπογράψει → «επαναπρογραμματισμός» συνέντευξης

Δικαιώματα δικαιούχων
διεθνούς προστασίας

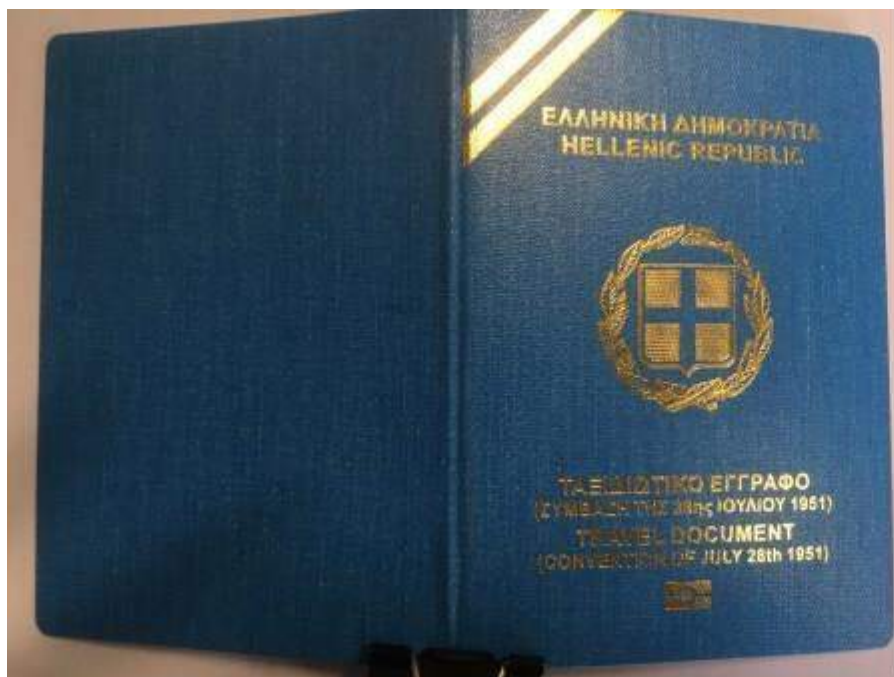
Ο αναγνωρισμένος πρόσφυγας και ο δικαιούχος επικουρικής προστασίας είναι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας και οι δύο

- ΑΔΕΤ
- Ταξιδιωτικό έγγραφο
- Πρόσβαση στην απασχόληση
- Εκπαίδευση (ή εκπαιδευτικά προγράμματα ως ενήλικες)
- Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη
- Πρόσβαση στις υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας
- Ελευθερία κυκλοφορίας
- Δυνατότητα κτήσης ιθαγένειας υπό προϋποθέσεις, όπως ισχύει ο Κώδικας Ιθαγένειας
- Πρόσφυγες: δικαίωμα στην οικογενειακή επανένωση
- Κίνδυνος, με τη διάπραξη σοβαρών αδικημάτων να ανακληθεί το καθεστώς

Άδεια διαμονής

Το δείγμα αυτό αφορά ΑΔΕΤ μέχρι και τον Νοέμβριο του 2019- ενδέχεται να αλλάξει

Πρόσφυγα

Το δείγμα αυτό αφορά ταξιδιωτικό έγγραφο μέχρι και τον Νοέμβριο του 2019- ενδέχεται να αλλάξει

Δικαιούχου επικουρικής προστασίας

Το δείγμα αυτό αφορά ταξιδιωτικό έγγραφο μέχρι και τον Νοέμβριο του 2019- ενδέχεται να αλλάξει

Ανθρωπιστικό καθεστώς

Οι προβλέψεις του νόμου που αναφέρονται ισχύουν μέχρι και Νοέμβριο του 2019,
ενδέχεται να αλλάξουν

Άλλες δυνατότητες για χορήγηση άδειας διαμονής

- Άδεια διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους - α. 19Α Ν. 4251/2014 (όπως ισχύει σήμερα)
 - Έπειτα από αίτηση
 - Έπειτα από παραπομπή της υπόθεσης από τις αρμόδιες Επιτροπές Προσφυγών (β' βαθμός εξέτασης αίτησης) στον Υπουργό Εσωτερικών, όταν πιθανολογούν ότι συντρέχουν λόγοι χορήγησης ανθρωπιστικού καθεστώτος [α. 67 Ν. 4375/2016]
 - Άδεια διαμονής για εξαιρετικούς λόγους (ά. 19 Ν. 4251/2014, όπως ισχύει σήμερα)
- Αρμόδια αρχή υποβολής αίτησης: Υπηρεσίες Αλλοδαπών και Μετανάστευσης των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων (μέχρι και 11.2019 – ενδέχεται να αλλάξει)
- Μέχρι την εξέταση του αιτήματος χορηγείται βεβαίωση παραλαβής κατάθεσης (δεν απελευνεται)

Ανθρωπιστικοί λόγοι

- Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών
 - Θύματα εμπορίας ανθρώπων
 - Θύματα & ουσιώδεις μάρτυρες εγκλημάτων (απαιτείται πρώτα πράξη του αρμόδιου εισαγγελέα πρωτοδικών)
 - Θύματα ενδοοικογενειακής βίας
 - Εργασιακή εκμετάλλευση ως ανήλικοι
 - Όσοι παρακολουθούν εγκεκριμένο από το νόμο θεραπευτικό πρόγραμμα ψυχικής εξάρτησης
 - Όσοι παραπέμπονται από την Ανεξάρτητη Αρχή Προσφυγών

Ανθρωπιστικοί λόγοι

- Με απόφαση του συντονιστή αποκεντρωμένης διοίκησης του τόπου διαμονής του ενδιαφερόμενου
 - Ανήλικοι που αποδεδειγμένα χρήζουν προστατευτικών μέτρων & φιλοξενούνται από ιδρύματα/δομές, εφόσον η επιστροφή τους ασφαλές περιβάλλον είναι αδύνατη
 - Ανήλικοι, των οποίων η επιμέλεια έχει ανατεθεί με απόφαση δικαστηρίου σε οικογένεια Ελλήνων ή σε πολίτες τρίτης χώρας με νόμιμη διαμονή ή για τους οποίους εκκρεμεί υπόθεση υιοθεσίας
 - (Θύματα εργατικών ατυχημάτων για όσο διαρκεί η θεραπεία)
 - Ανήλικοι φιλοξενούμενοι σε οικοτροφεία του ευρύτερου δημοσίου
 - Όσοι πάσχουν από σοβαρά προβλήματα υγείας (θα πρέπει να έχει ήδη άδεια διαμονής σε ισχύ)

Ομάδα Έργου

Δρ. Γιώργος Νικολαΐδης (Επιστημονικά Υπεύθυνος)

Αγγέλικα Γυφτοπούλου (Συντονίστρια)

Ελεάννα Ρίτσου

Νατάσσα Μάντση

Μεταξία Σταυριανάκη

Αγγελική Σκουμπουρδή

Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού

Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας

Φωκίδος 7, 11526, Αθήνα

210-7715791, ich_dos@otenet.gr

<http://www.ich-mhsw.gr/>

Επιμόρφωση επιτρόπων & εκπροσώπων ασυνόδευτων ανηλίκων

2^η ημέρα: Ο επίτροπος

AS P4G

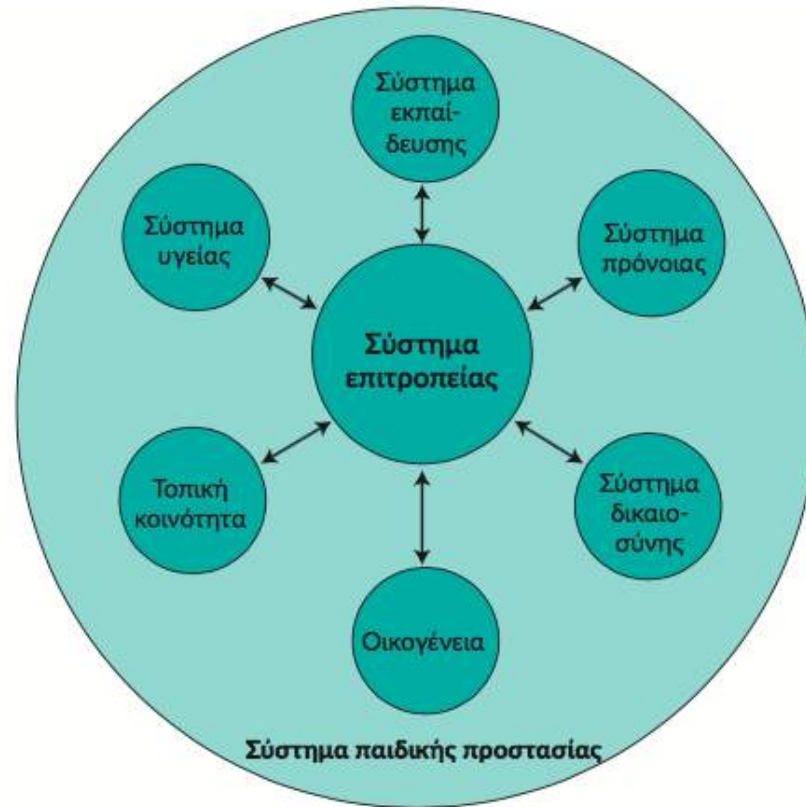
Ο ρόλος του επιτρόπου

Θεματική 5

Ο ρόλος του/της επιτρόπου και τα βασικά
καθήκοντα σύμφωνα με τα διεθνή
πρότυπα

Ενότητα 5.1

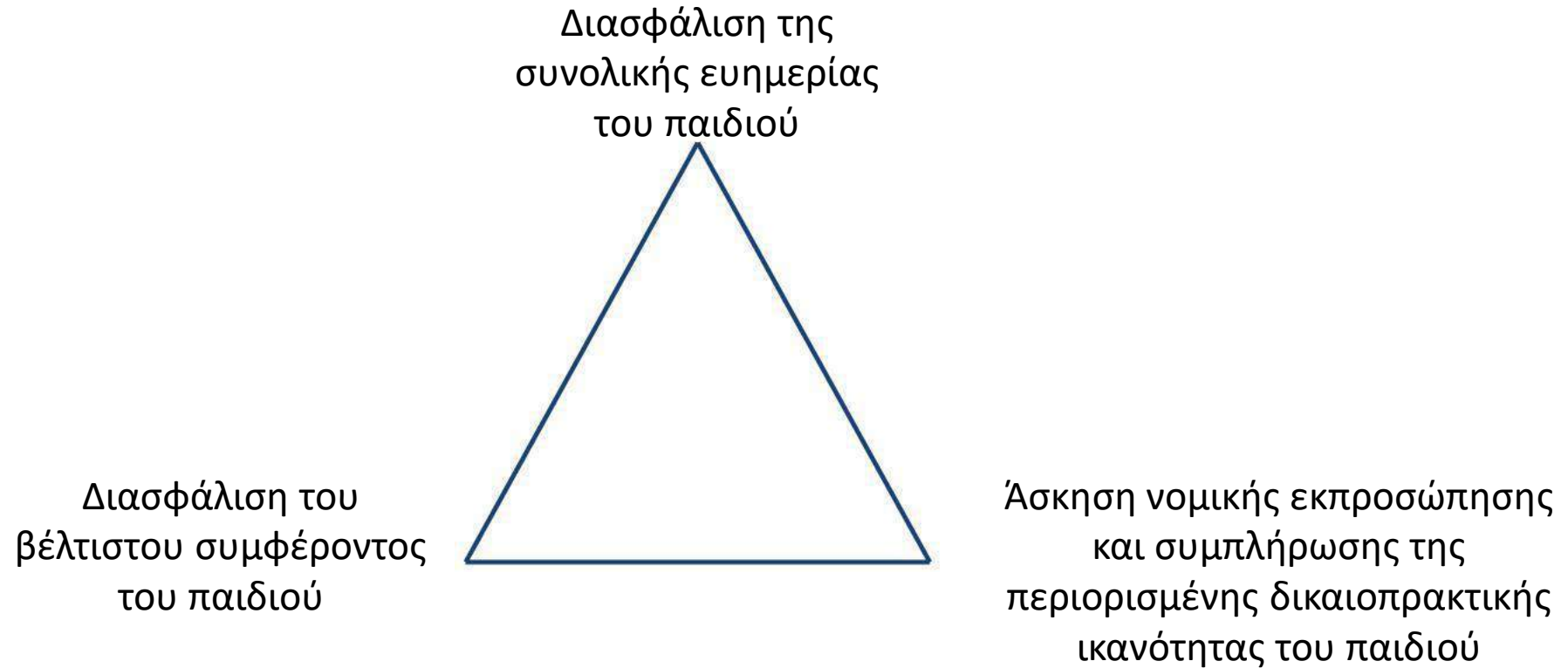
Πού βρίσκεται ο επίτροπος μέσα στο σύστημα προστασίας του παιδιού;

Εικόνα 1: Το σύστημα επιτροπείας ως συστατικό μέρος του συστήματος παιδικής προστασίας

Η εντολή του επιτρόπου

Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2015). Επιτροπεία για παιδιά τα οποία στερούνται τη γονική φροντίδα: Εγχειρίδιο

Ο ρόλος του επιτρόπου

- ✓ Εξασφαλίζει το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού μέσω της αξιολόγησης του και της λήψης αποφάσεων προς το συμφέρον του παιδιού

Ο ρόλος του επιτρόπου

✓ Προάγει την ασφάλεια και ευημερία του παιδιού

- Βοηθά αρμόδιες υπηρεσίες στην εκτίμηση κινδύνου που μπορεί να αντιμετωπίζει κάθε παιδί
- διασφαλίζει τη διεπιστημονική προσέγγιση κατά την εκτίμηση των αναγκών του παιδιού (αναπτύσσοντας ατομικό σχέδιο δράσης σε συνεργασία με το παιδί και άλλους επαγγελματίες - πρόσβαση σε υπηρεσίες υποστήριξης θυμάτων, τοποθέτηση σε ασφαλείς δομές φιλοξενίας, εξαφανισμένα παιδιά)
- υποστηρίζει τη διατήρηση οικογενειακών δεσμών του παιδιού, εάν αυτό εναρμονίζεται με το βέλτιστο συμφέρον του
- εξασφαλίζει τα απαραίτητα για τη διαβίωσή του: κατάλληλη στέγαση και κάλυψη υλικών αναγκών
- εξασφαλίζει πρόσβαση σε ιατροφαρμακευτικές και εκπαιδευτικές υπηρεσίες και άλλες δραστηριότητες.

Ο ρόλος του επιτρόπου

- ✓ Ενθαρρύνει τη συμμετοχή του παιδιού
 - ενημερώνει με τρόπο κατάλληλο σχετικά με τις ατομικές ανάγκες του (παρέχοντας αξιόπιστες πληροφορίες οι οποίες δίνουν μια σαφή εικόνα της πραγματικής κατάστασης και δημιουργούν ρεαλιστικές προσδοκίες στο παιδί) και
 - διασφαλίζει ότι οι απόψεις του παιδιού λαμβάνονται υπόψη σε όλα τα ζητήματα που το αφορούν.
- ✓ Λειτουργεί ως διαμεσολαβητής μεταξύ του παιδιού και άλλων φορέων/ επαγγελματιών,
 - δρα ως πρόσωπο αναφοράς για το παιδί,
 - διευκολύνει την επαφή και επικοινωνία του με άλλους επαγγελματίες,
 - παρέχει φροντίδα και βοήθεια στο παιδί (υπηρεσίες υγείας, δικηγόροι, αρχές μετανάστευσης και ασύλου, σχολικοί και εκπαιδευτικοί οργανισμοί, υπηρεσίες παιδικής προστασίας και υποστήριξης θυμάτων, αστυνομικές και δικαστικές αρχές, υπηρεσίες του Δήμου)
 - Συντονίζει τις ενέργειές τους για να εξασφαλίσουν ότι το σύνολο των δράσεων συμβάλλουν στο βέλτιστο συμφέρον του παιδιού

Ο ρόλος του επιτρόπου

- ✓ Συμβάλλει στην εξεύρεση βιώσιμης λύσης για το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού
 - επαναπατριsmός και επιστροφή στη χώρα προέλευσης,
 - ένταξη στη χώρα υποδοχής,
 - προετοιμασία του παιδιού κατά το πέρασμα από την παιδική ηλικία στην ενηλικίωση
- ✓ Ασκεί τη νομική εκπροσώπηση προς όφελος του παιδιού, το υποστηρίζει σε νομικές διαδικασίες και εξασφαλίζει πρόσβαση σε νομική συνδρομή και συμβουλευτική
 - σε διαδικασίες που αφορούν στην εκτίμηση της ηλικίας, τις άδειες παραμονής, τη διεθνή προστασία, την αποζημίωση και αποκατάσταση, το αστικό δίκαιο και τις ποινικές διαδικασίες και τις αστυνομικές έρευνες

Ο ρόλος του επιτρόπου

- ✓ Επιδιώκει να κρατά τις αρχές υπόλογες για τις αποφάσεις τους
- ✓ Παρεμβαίνει εάν διακυβεύεται η ευημερία του παιδιού

Οι πληροφορίες μπορούν να συνδυαστούν με τα «10 βασικά πρότυπα στην επιτροπεία»

<http://www.corestandardsforguardians.com/p/21/197/practitioners>

Υποχρεώσεις και δικαιώματα του/της επιτροπου βάσει νομοθεσίας

Ενότητα 5.2

Ο/Η επίτροπος μεριμνά για την..

- **Σωματική και ψυχική υγεία** (ΑΜΚΑ, επείγοντα, προγραμματισμένες εξετάσεις, επεμβάσεις, θεραπεία, νοσηλεία, αγωγή, αναπηρία)
- **Εκπαίδευση και άλλες δραστηριότητες** (σχολείο, επαγγελματική κατάρτιση, αθλητισμός, μαθήματα γλώσσας)
- **Νομική εκπροσώπηση και υποστήριξη** (εκπροσώπηση λόγω περιορισμένης δικαιοπρακτικής ικανότητας, δικηγόρος, εκτίμηση ανηλικότητας, δικαστήρια, υπηρεσία ασύλου, οικογενειακή επανένωση, δήλωση εξαφάνισης, ΑΔΕΤ και ταξιδιωτικά έγγραφα)
- **Διαχείριση της υπόθεσης** (μητρώο ασυνόδευτων ανηλίκων, αίτημα στέγασης, φάκελος με όλα τα έγγραφα, εμπιστευτικότητα και σωστός διαμοιρασμός πληροφορίας, συνεργασία με εμπλεκόμενους φορείς και ενημέρωση παιδιού, περιοδική αξιολόγηση βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού, τακτικές συναντήσεις, αναζήτηση οικογένειας)
- **Προστασία του παιδιού** (εκτίμηση ευαλωτότητας, αναφορά περίπτωσης κακοποίησης, εμπορίας ανθρώπων, θύμα βασανιστηρίων)

Εισαγωγή στον Ν. 4554/2018 και τις σχετικές υπουργικές αποφάσεις που αφορούν τους επιτρόπους και τα μητρώα ανηλίκων, επαγγελματιών επιτρόπων και δομών φιλοξενίας

Διαχείριση υπόθεσης

Θεματική 6

Βασικές αρχές που διέπουν την εργασία
επαγγελματιών με παιδιά

Τι θα πρέπει να έχουμε υπόψη:

- Μη-διακριτική μεταχείριση και διαφορετικότητα
- Συνηγορία (για τα δικαιώματα) του παιδιού
- Μη-βλαπτικές συμπεριφορές ή αποφάσεις για το παιδί
- Ανθεκτικότητα του παιδιού
- Ουδετερότητα
- Συμμετοχή του παιδιού
- Αναπτυξιακό στάδιο του παιδιού
- Πολιτισμικό υπόβαθρο του παιδιού
- Διαχείριση πληροφοριών και εμπιστευτικότητα

Τι θα πρέπει να κάνει ένας/μία
επίτροπος;

Ενότητα 6.1

.... Διορίζεται επίτροπος για να αναλάβει τις υποθέσεις του.
Τι ενέργειες θα κάνει;

(Χρησιμοποιείτε υποθετικά σενάρια για περιπτώσεις παιδιών και συζητήστε τι ενέργειες θα κάνει ο/η επίτροπος που μόλις διορίζεται και με ποιο τρόπο. Άμεσα αλλά και μεσοπρόθεσμα.)

Πρότυπες διαδικασίες για τον/την επίτροπο

Ενότητα 6.2

Μπορεί να κατατάξει κανείς τις ενέργειες του/της επιτρόπου έχοντας υπόψη...

- Χρονικά ορόσημα
- Τις ανάγκες και τα δικαιώματα ενός παιδιού
- Το πλαίσιο διαμονής (διαφοροποιήσεις)

Εντός 72 ωρών

- Διορισμός επιτρόπου από την Εισαγγελία Ανηλίκων/ Πρωτοδικών.
- Ενημέρωση της δομής φιλοξενίας για το διορισμό του/της επιτρόπου για τις υποθέσεις του συγκεκριμένου ανηλίκου.
- Ενημερωτική συνάντηση με το προσωπικό της δομής φιλοξενίας για να συζητηθεί η υπόθεση του ανηλίκου.
- Συνάντηση με τον/την ασυνόδευτο/η ανήλικο/η (με ή χωρίς την παρουσία διερμηνέα), ανταλλαγή στοιχείων επικοινωνίας ▪ παράδοση ενημερωτικού φυλλαδίου για το ρόλο του επιτρόπου ▪ προσδιορισμός εθνικότητας και ομιλούμενης γλώσσας παιδιού.

Εντός της 1^{ης} εβδομάδας

- Βραχεία εκτίμηση βασικών αναγκών ανηλίκου και αναγνώριση πρώτων στοιχείων ευαλωτότητας.
- Καθορισμός κατάλληλου πλαισίου διαμονής: Υποβολή αίτησης για θέση σε ξενώνα ασυνόδευτων ανηλίκων ή άλλη δομή/κατάλληλο πλαίσιο προστασίας, σε περίπτωση που δεν έχει ήδη γίνει διερεύνηση περίπτωσης τοποθέτησης του παιδιού σε ανάδοχη οικογένεια και διενέργεια απαραίτητων ιατρικών εξετάσεων για την τοποθέτησή του σε πλαίσιο φιλοξενίας.
- Ενημέρωση Υπηρεσίας Ασύλου για το διορισμό επιτρόπου για τη συγκεκριμένη υπόθεση ασυνόδευτου ανηλίκου, εάν ο/η ανήλικος/η έχει ήδη καταγραφεί.
- Προγραμματισμός εβδομαδιαίων συναντήσεων με το παιδί και με τη βοήθεια διερμηνείας, με στόχο το χτίσιμο σχέσης εμπιστοσύνης, τη λήψη πληροφοριών για το ιστορικό και την παρούσα κατάσταση του παιδιού καθώς και να ενημερωθεί ο ανήλικος για τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις και τις επιλογές που έχει.

Εντός της 2^{ης} με 5^{ης} εβδομάδας

- Εντοπισμός και επικοινωνία με τους γονείς ή άλλους συγγενείς του παιδιού
- Αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του ανηλίκου και σχεδιασμός των επόμενων ενεργειών για την υπόθεσή του (στέγαση, νομικό καθεστώς, εκπαίδευση, υγεία, ψυχολογική υποστήριξη, άλλες δραστηριότητες).
- Καταγραφή αιτήματος διεθνούς προστασίας (αναλόγως την υπόθεση, αίτηση για οικογενειακή επανένωση) και υποβολή σχετικών εγγράφων ταυτοποίησης στο αρμόδιο ΠΓΑ ή ΑΚΑ.
- Σε περίπτωση οικογενειακής επανένωσης, διερεύνηση σχέσης και συνθηκών διαβίωσης των συγγενών του παιδιού και συλλογή των απαραίτητων αποδεικτικών εγγράφων – σε περίπτωση που κρίνεται απαραίτητη η λήψη DNA από το παιδί και τον συγγενή του προκειμένου να ταυτοποιηθεί η συγγένεια, υποστήριξη του ανηλίκου κατά τη διαδικασία και επικοινωνία με το συγγενή.
- Εάν η περίπτωση του ανηλίκου εμπίπτει στις διατάξεις για άδεια διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, θα πρέπει να υποβληθεί αίτηση στην αρμόδια Δ/νση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων σε συνεργασία με τους εμπλεκόμενους φορείς.
- Αξιολόγηση των διαθέσιμων και πιο κατάλληλων επιλογών σχετικά με την τοποθέτηση του ανηλίκου σε εναλλακτικό πλαίσιο φροντίδας.
- Υποστήριξη του παιδιού στην έκδοση ΑΜΚΑ ή άλλου αριθμού ασφάλισης.

Σε τακτική βάση / όταν απαιτείται

Σωματική και ψυχική υγεία

- Μέριμνα για τη διενέργεια προγραμματισμένων εξετάσεων για την ανίχνευση συμπτωμάτων
- Μέριμνα για αιματολογικές και άλλες εξετάσεις και εμβολιασμούς στο πλαίσιο τακτικών ελέγχων
- Επικοινωνία και συνεργασία με ιατρικό προσωπικό προκειμένου να υπάρχει γνώση της υγείας του ανηλίκου (γενικά & σε επείγοντα)
- Παραπομπή σε ψυχολόγο ή παιδοψυχίατρο για τη διάγνωση συμπτωμάτων ή/και τη θεραπεία, αν κρίνεται απαραίτητο
- Παραπομπή σε εξειδικευμένους ιατρούς, σε περίπτωση αναπηρίας

Εκπαίδευση

- Εγγραφή στο σχολείο και ενημέρωση για το διορισμού επιτρόπου
- Εγγραφή σε επιπλέον μαθήματα ελληνικής γλώσσας
- Εγγραφή σε συνεργασία με τη δομή φιλοξενίας σε εξωσχολικές δραστηριότητες
- Μηνιαίες (ή διμηνιαίες) συναντήσεις με το διδακτικό προσωπικό του σχολείου και λήψη σχολικού ελέγχου
- Έγγραφα για τη δικαιολόγηση απουσιών από τη σχολική τάξη λόγω επίσκεψης σε δημόσιες υπηρεσίες

Νομική εκπροσώπηση και υποστήριξη

- Υποστήριξη ανηλίκου στη διαδικασία εκτίμησης ανηλικότητας και διασφάλιση ότι όλες οι διαδικασίες είναι σύννομες και με σεβασμό στην αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα του παιδιού.
- Συνοδεία ανηλίκου στην Υπηρεσία Ασύλου για την ανανέωση του δελτίου αιτούντος διεθνούς προστασίας (αναγραφόμενη ημερομηνία πάνω δεξιά στο εσωτερικό του δελτίου).
- Γνωστοποίηση στις Αρχές σχετικά με οποιαδήποτε αλλαγή στη διεύθυνση κατοικίας του ανηλίκου.
- Προετοιμασία του ανηλίκου για την προσωπική συνέντευξη ενώπιον της Υπηρεσίας Ασύλου σε συνεργασία με δικηγόρο και παράσταση κατά τη διενέργειά της
- Συνεργασία με δικηγόρο για τη σύνταξη απαραίτητων εγγράφων σε περίπτωση απορριπτικής απόφασης εν όψει διαδικασίας οικογενειακής επανένωσης ή σε κάθε άλλη περίπτωση που απαιτείται σύνταξη νομικού εγγράφου εν όψει της διαδικασίας ασύλου

- Υποστήριξη ανηλίκου στη διαδικασία υποβολής αίτησης για την έκδοση άδειας διαμονής και ταξιδιωτικών εγγράφων
- Σε περίπτωση που ο/η ανήλικος/η φέρεται να έχει διαπράξει κάποιο αδίκημα, συνεργασία με την Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων και την Εισαγγελία Ανηλίκων ή πρωτοδικών ή τον αρμόδιο Ανακριτή για το συμφέρον του παιδιού.
- Σε περίπτωση εξαφάνισης, μέριμνα να γίνει εγκαίρως δήλωση εξαφάνισης ενώπιον του αρμόδιου Α.Τ. – Τμήμα Ασφάλειας

Διαχείριση υπόθεσης

- Μηνιαίες συναντήσεις με το πρόσωπο αναφοράς του ανηλίκου στη δομή φιλοξενίας
- Τήρηση αρχείου με τα έγγραφα του ανηλίκου από κάθε στάδιο της υπόθεσής του
- Περιοδική επικαιροποίηση αξιολόγησης βέλτιστου συμφέροντος και σχεδίου δράσης για τον ανήλικο

Προστασία του παιδιού

- Σε περίπτωση που υπάρχει υποψία ότι το παιδί μπορεί να κακοποιείται ή παραμελείται, τότε ο/η επίτροπος θα πρέπει να παραπέμψει την υπόθεση σε αρμόδιο φορέα για να γίνει επαρκής διερεύνηση και να γίνουν οι απαραίτητες παραπομπές.
- Σε περίπτωση που υπάρχει υποψία ότι παιδί είναι θύμα εμπορίας ανθρώπων, τότε ο/η επίτροπος θα πρέπει να παραπέμψει την υπόθεση σε αρμόδιο φορέα και να ενημερώσει τον Εθνικό Μηχανισμό Αναφοράς για την προστασία των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων.
- Για τα θύματα βασανιστηρίων, εφόσον αυτό εξυπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον τους, μπορούν να παραπέμπονται στη διαδικασία πιστοποίησης θυμάτων βασανιστηρίων.

Διαφοροποιήσεις ανάλογα με το πλαίσιο
διαμονής

Αναδοχή – βραχυπρόθεσμη

- Συνεργασία και τακτική επικοινωνία με τον/την υπεύθυνο/η κοινωνικό/η λειτουργό που εποπτεύει την αναδοχή.
- Ενημέρωση του παιδιού σχετικά με την επικείμενη τοποθέτησή του σε ανάδοχη οικογένεια και τι σημαίνει αυτό
- Επικοινωνία με τη βιολογική οικογένεια του παιδιού προκειμένου να ενημερωθεί για την τοποθέτησή του σε ανάδοχη οικογένεια και τους όρους συνεργασίας
- Διαμεσολάβηση μεταξύ παιδιού και ανάδοχης οικογένειας προκειμένου να υπάρξει μια ομαλή μετάβαση και προσαρμογή στο καινούργιο πλαίσιο διαμονής, ιδίως αν το παιδί έχει ήδη αναπτύξει μία σχέση εμπιστοσύνης με τον/την επίτροπο
- Διασφάλιση της ασφαλούς τοποθέτησης & διαμονής του παιδιού στην οικογένεια
- Υποστήριξη του παιδιού σε σχέση με τις νομικές διαδικασίες και συνεργασία μεταξύ επιτρόπου και δικηγόρου
- Είναι δυνατόν να οργανώνονται έξοδοι με το παιδί
- Ο/Η επίτροπος μεριμνά για την εκπαίδευση του παιδιού και την υγεία του σε συνεργασία με τον/την υπεύθυνο κ/λ και σύμφωνα με τις ανάγκες της οικογένειας για υποστήριξη στη διεκπεραίωση .

Αναδοχή - μακροπρόθεσμη

- Συνεργασία και επικοινωνία με τον/την υπεύθυνο/η κοινωνικό/η λειτουργό που εποπτεύει την αναδοχή.
- Διασφάλιση ότι το εν λόγω μέτρο προστασίας (αναδοχή) εξακολουθεί να είναι κατάλληλο για το παιδί
- Υποστήριξη στις νομικές διαδικασίες του ανηλίκου & συνεργασία του/της επιτρόπου με δικηγόρο

Χώρος προστατευτικής φύλαξης ή κράτησης

- Μέριμνα ότι ο αρμόδιος φορέας φροντίδας έχει κάνει παραπομπή στο ΕΚΚΑ για την κατάλληλη διαμονή του παιδιού
- Ενημέρωση παιδιού για το λόγο που βρίσκεται υπό προστατευτική κράτηση σε χώρο προσωρινής φιλοξενίας (νοσοκομείο/ κέντρο κράτησης μεταναστών- ΠΡΟΚΕΚΑ/ κέντρο υποδοχής και ταυτοποίησης) και τι αναμένεται να συμβεί στη συνέχεια (π.χ. τοποθέτηση σε ανάδοχη οικογένεια ή σε ξενώνα ή σε ξενοδοχείο ή αλλού)
- Εξασφάλιση των βασικών αναγκών του παιδιού – συνεργασία με φορείς και προσωπικό πλαισίου διαμονής για την κάλυψη αυτών (τροφήμα, ρούχα, υγιεινή, ασφάλεια)
- Εξασφάλιση της ασφάλειας του παιδιού σε συνεργασία με το προσωπικό του πλαισίου ή το προσωπικό των ΜΚΟ
- Διασφάλιση διερμηνείας (δια ζώσης ή τηλεφωνική) για την κατάλληλη ενημέρωση του παιδιού ή για οποιαδήποτε ιατρικά θέματα ή για τη λήψη ιστορικού, σε περίπτωση που το πλαίσιο δεν έχει μεριμνήσει ήδη

- Λήψη σύντομου ιστορικού για την αναγνώριση ευαλωτότητας, προκειμένου να γίνουν οι απαραίτητες παραπομπές και να γίνει μια πρώτη διερεύνηση των νομικών αναγκών του παιδιού
- Πραγματοποίηση τακτικών επισκέψεων στον/ην ανήλικο/η καθώς εκεί στερείται μιας φυσιολογικής καθημερινότητας και υπάρχει έλλειψη δραστηριοτήτων, επικοινωνίας και απασχόλησης.
- Συνεργασία μεταξύ επιτρόπου και δικηγόρου – διευκόλυνση της επικοινωνίας μεταξύ του παιδιού και του δικηγόρου και πρόσβαση σε έγγραφα
- Καταγραφή αιτήματος διεθνούς προστασίας

Αστεγία

- Εξασφάλιση βασικών αναγκών του παιδιού – συνεργασία με φορείς για την κάλυψη αυτών (διατροφή, ρουχισμός, υγιεινή)
- Συνοδεία και υποστήριξη σε περίπτωση που το παιδί χρήζει ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης
- Λήψη σύντομου ιστορικού, δημιουργία φακέλου καταχώρισης για το συγκεκριμένο παιδί στο Μητρώο Ανηλίκων που τηρείται στο ΕΚΚΑ και υποβολή αίτησης στέγασης στο ΕΚΚΑ
- Υποστήριξη στον εντοπισμό φορέων που παρέχουν σίτιση, ρουχισμό (διευθύνσεις, τηλέφωνα), τηλέφωνα έκτακτης ανάγκης
- Εξασφάλιση διερμηνείας (δια ζώσης ή τηλεφωνική) ώστε το παιδί να έχει την ευκαιρία να εκφραστεί στη μητρική γλώσσα του για όλα τα ζητήματα που το απασχολούν και να κατανοήσει τις επιλογές που έχει.
- Διερεύνηση των νομικών αναγκών του παιδιού
- Καταγραφή αιτήματος διεθνούς προστασίας

Διαδικασία λήψης αποφάσεων

Ενότητα 6.3

5 στάδια

- Συζήτηση με το παιδί
- Συνεργασία/λήψη πληροφορίας από τους φροντιστές/τυχόν ειδικούς που γνωρίζουν τον ανήλικο
- Αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος-Στοχοθεσία
- Ενημέρωση του σχεδίου δράσης
- Ενημέρωση του ανηλίκου

Διαχείριση επειγόντων περιστατικών

Ενότητα 6.4

Τι κάνει ο/η επίτροπος; Ποιους παράγοντες να λάβουμε υπόψη; Αν κάτι ήταν διαφορετικό στην ιστορία, θα άλλαζε η προτεραιοποίηση;

(Χρησιμοποιείτε υποθέσεις εργασίας)

Σύστημα παραπομπών

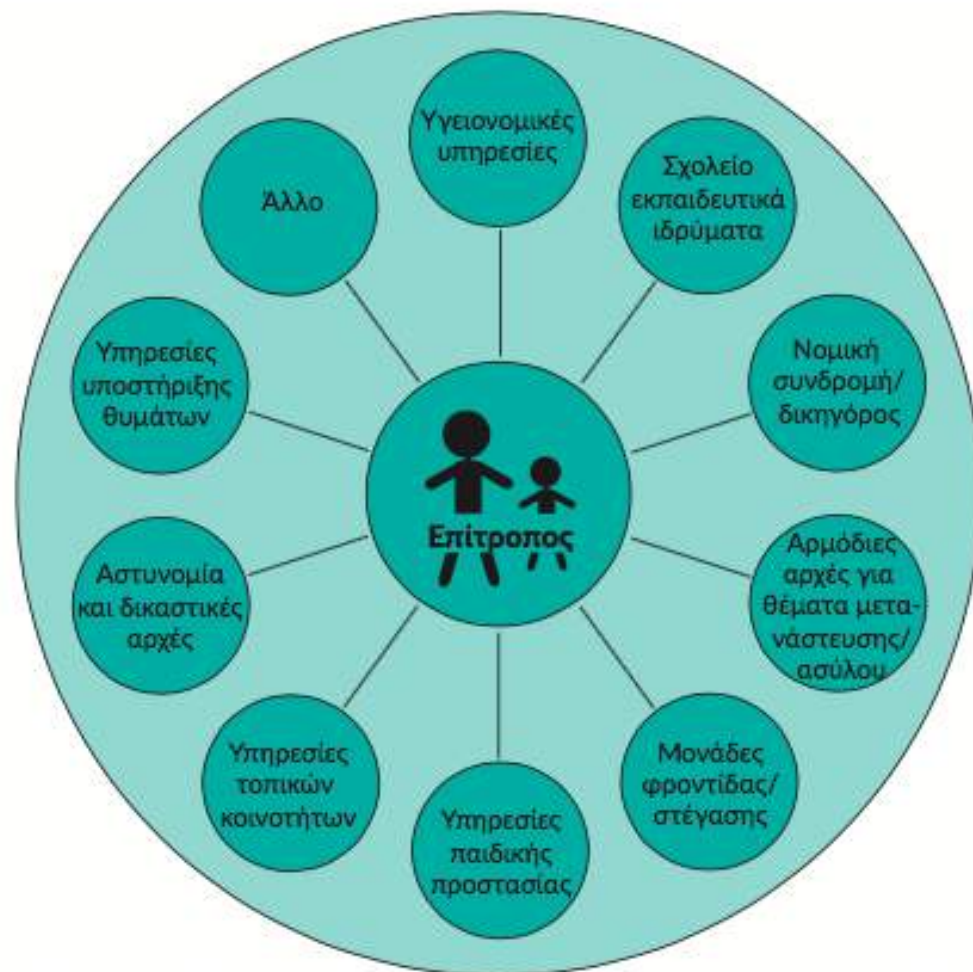
Θεματική 7

Το σύστημα υπηρεσιών και επαγγελματιών γύρω από το παιδί

Ενότητα 7.1

Υπηρεσίες/αρχές/επαγγελματίες που πλασιώνουν το παιδί

- Εισαγγελικές αρχές
- Αστυνομικές αρχές
- ΚΥΤ
- Ανοιχτά κέντρα φιλοξενίας προσφύγων
- Ασφαλείς ζώνες
- Ξενώνες ασυνόδευτων παιδιών
- Ξενοδοχεία
- Κέντρα κράτησης
- Νοσοκομεία
- Κέντρα ψυχικής υγείας
- Κέντρα ημέρας
- Συντονιστές εκπαίδευσης
- Σχολείο
- Μαθήματα ελληνικής γλώσσας και άλλα
- Αθλητισμός
- Διερμηνεία
- Νομική υποστήριξη
- Υπηρεσία Ασύλου
- Αποκεντρωμένη διοίκηση –Διεύθυνση αλλοδαπών και μετανάστευσης
- Επιμελητές ανηλίκων
- Δικαστικές αρχές
- Κοινωνικές υπηρεσίες Δήμου ή Περιφέρειας

Εικόνα 2: Ο/Η επίτροπος ως σύνδεσμος για το παιδί και τους άλλους φορείς ή επαγγελματίες

Πού παραπέμπετε; Για...

- ... Νομική συνδρομή;
- ... Για μαθήματα ελληνικών;
- ... Για ψυχολογική υποστήριξη;
- ... Οδοντιατρικά;

Ενίσχυση και προώθηση διατομεακής συνεργασίας φορέων

Ενότητα 7.2

Παιχνίδι ρόλων

(Χρησιμοποιήστε υποθέσεις εργασίας με καταστάσεις που ενδεχομένως να σας δυσκόλευαν και πάρτε ρόλους επιτρόπου, παιδιού και ενός άλλου επαγγελματία)

Ομάδα Έργου

Δρ. Γιώργος Νικολαΐδης (Επιστημονικά Υπεύθυνος)

Αγγέλικα Γυφτοπούλου (Συντονίστρια)

Ελεάννα Ρίτσου

Νατάσσα Μάντση

Μεταξία Σταυριανάκη

Αγγελική Σκουμπουρδή

Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού

Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας

Φωκίδος 7, 11526, Αθήνα

210-7715791, ich_dos@otenet.gr

<http://www.ich-mhsw.gr/>

Επιμόρφωση επιτρόπων & εκπροσώπων ασυνόδευτων ανηλίκων

3^η ημέρα: Η σχέση με τον ανήλικο

AS P4G

Αναπτυξιακά στάδια

Για ποιο λόγο είναι σημαντικό να τα γνωρίζει ο επίτροπος;

Διάκριση

Βασικά χαρακτηριστικά

Τα στάδια της ανάπτυξης των παιδιών από τη γέννηση έως την ενηλικίωσή τους

- Βρεφική ηλικία γέννηση έως 2 ετών
- Νηπιακή - προσχολική ηλικία 2 έως 5 ετών
- Σχολική ηλικία 6 έως 10 ετών
- Εφηβική ηλικία
 - Πρώιμη 11 έως 13 ετών
 - Μέση 14 έως 16 ετών
 - Όψιμη 17 έως 19 ετών

Βρεφική ηλικία – αναμενόμενες κατακτήσεις

- Επικοινωνία και αλληλεπίδραση με τον ενήλικα
- Ανάπτυξη συναισθηματικού δεσμού
- Αδρή κίνηση – βάδιση
- Γνωστική ανάπτυξη
- Ανάπτυξη του λόγου και της γλώσσας

Νηπιακή-προσχολική ηλικία – αναμενόμενες κατακτήσεις

- Αυτοεξυπηρέτηση στην καθημερινή ζωή
- Έλεγχος σφιγκτήρων
- Κοινωνικό παιχνίδι
- Ένταξη σε ομάδα συνομηλίκων
- Τελειοποίηση:
 - Λεκτικής επικοινωνίας
 - Αδρής κίνησης
 - Λεπτής κίνησης

Σχολική ηλικία – αναμενόμενες κατακτήσεις

- Συμμόρφωση με όρια και κανόνες
- Κοινωνικοποίηση
- Εδραίωση της ταυτότητας του φύλου
- Μαθησιακή ικανότητα
- Συγκέντρωση προσοχής
- Συγκεκριμένη λογική σκέψη
- Περαιτέρω τελειοποίηση:
 - Αδρής κίνησης
 - Λεπτής κίνησης

Εφηβεία – αναμενόμενες κατακτήσεις

- Αφηρημένη σκέψη
- Κοινωνική ανάπτυξη
- Ατομική ταυτότητα
- Σεξουαλικότητα

Η «κρίση» της εφηβείας

Πρώιμη εφηβεία

- Κυκλοθυμία, δυσθυμία, απόσυρση
- Διαταραχές στην εικόνα του σώματος
- Διαταραχές στη σίτιση/διατροφή
- Διαταραχές στον ύπνο
- Φοβίες

Η «κρίση» της εφηβείας

Μέση εφηβεία

- Εριστικότητα
- Απόρριψη «συστημικών» αξιών
- Επικίνδυνες/παραβατικές συμπεριφορές

Η «κρίση» της εφηβείας

Όψιμη εφηβεία

- Αδυναμία ψυχοκοινωνικής «ενηλικίωσης»

Επίδραση παραγόντων στην ανάπτυξη των παιδιών

- πόλεμος/ ένοπλες συγκρούσεις, ανέχεια μπορεί να επηρεάζουν τις κατακτήσεις των παιδιών ανά χρονικό ορόσημο, π.χ. μη-ανάπτυξη λόγου ή τρόπου σκέψης ή λεπτής κίνησης όπως θα αναμενόταν ηλικιακά
- Τελετουργίες που μπορεί να εφαρμόζονται σε κάποιες χώρες μπορεί να σηματοδοτούν εκείνες το πέρασμα από το ένα αναπτυξιακό στάδιο στο άλλο
- Ανάλογα με τον πολιτισμό κάθε παιδιού ενδέχεται να υπάρχουν διαφορετικές προσδοκίες σχετικά με το τι πρέπει να έχει καταφέρει ένα παιδί ανά ηλικία

Εκτίμηση ψυχοκοινωνικών αναγκών ασυνόδευτων ανηλίκων

Βασίζεται:

- Σε καλή γνώση της τυπικής ανάπτυξης
- Σε ευαισθητοποίηση απέναντι σε πιθανά ζητήματα ψυχοκοινωνικής υγείας

“Οδηγός επίγνωσης της πολιτισμικής ετερότητας: κατανοώντας την πολιτισμική ετερότητα στην ψυχική υγεία” (BABEL, 2010)

- Όταν τα άτομα μιας κουλτούρας τυγχάνει να ζουν σε διαφορετικό πολιτισμικό πλαίσιο, μια από τις τέσσερις παρακάτω διεργασίες μπορεί να παρατηρηθεί (Berry, J. (1997). Immigration, Acculturation and adaptation. *Applied Psychology: An international review*, 46, 5-68):
 - Εναρμόνιση: συντηρώντας τις αξίες και τις πεποιθήσεις της ομάδας του, αποκτά σε ένα βαθμό και αυτές της ευρύτερης κοινωνίας υποδοχής.
 - Αφομοίωση: καμία διατήρηση της ταυτότητας της ομάδας προέλευσης και καθημερινή προσπάθεια επαφής με άλλους πολιτισμούς.
 - Διαχωρισμός: η διατήρηση της κουλτούρας της ομάδας προέλευσης και η αποφυγή επαφής με άλλες κουλτούρες.
 - Περιθωριοποίηση: κάθε επαφή αποφεύγεται, είτε με την ομάδα προέλευσης είτε με άλλες κουλτούρες.
- Στην αλληλεπίδραση με άτομα από Γλωσσικά και Πολιτισμικά Διαφορετικό (ΓΠΔ) υπόβαθρο είναι σημαντικό να μην εικάζουμε κάποιο συγκεκριμένο βαθμό επιπολιτισμού ή αφομοίωσης.
- Ένα άτομο θα βιώσει κάθε διεργασία σε διαφορετικό βαθμό, σε διαφορετικές χρονικές στιγμές.

“Οδηγός επίγνωσης της πολιτισμικής ετερότητας: κατανοώντας την πολιτισμική ετερότητα στην ψυχική υγεία” (BABEL, 2010)

- Σε ένα γλωσσικά και πολιτισμικά διαφορετικό πλαίσιο, παράγοντες που πιθανόν να επηρεάζουν την ψυχική υγεία των ατόμων ή των κοινωνιών περιλαμβάνουν:
 - Την περίοδο που προηγείται της μετανάστευσης
 - Τη διαδικασία προσαρμογής
 - Απόκριση στους ψυχοπιεστικούς παράγοντες της κυρίαρχης κοινωνίας
- εν δυνάμει περιβαλλοντικές πηγές άγχους και σύγκρουσης που μπορεί να συντελέσουν στην εκδήλωση και βίωση ψυχικής ασθένειας

Ζητήματα ψυχικής υγείας/προσαρμογής (ενδεικτικά)

- Διαταραχή μετατραυματικού στρες
- Χρήση ουσιών
- Διατροφικές διαταραχές
- Αυτοτραυματισμός
- Διαταραχές αυτιστικού φάσματος
- ΔΕΠ-Υ
- Δυσλεξία
- Διακοπή σχολικής φοίτησης

Διαταραχή μετατραυματικού στρες

- Αναβίωση τραυματικού γεγονότος, εφιάλτες, κρίσεις άγχους ή/και πανικού, εναλλασσόμενοι φόβοι και φοβίες
- Αποφυγή καταστάσεων που θυμίζουν το τραυματικό γεγονός, αποφυγή αναφοράς, επιθετικότητα, απόσυρση
- Αρνητισμός στη σκέψη και το συναίσθημα, απώλεια εμπιστοσύνης, κυνισμός, μηδενισμός, καταθλιπτικό συναίσθημα
- Υπερδιέγερση, αντιδραστικότητα, υπερευαισθησία

(παρουσία συμπτωμάτων και των τεσσάρων ομάδων > 1 μήνα)

Χρήση ουσιών

Ανάγκη παρέμβασης ανεξαρτήτως:

- Ουσίας
- Συχνότητας της χρήσης
- Ύπαρξης ή όχι εθισμού
- Ύπαρξης ή όχι αιτήματος

(Συνεργασία με άλλα πρόσωπα αναφοράς, έλεγχος πιθανής υποκείμενης ψυχοπαθολογίας)

Διατροφικές διαταραχές

- Ψυχογενής ανορεξία (ακραίοι διατροφικοί περιορισμοί, χαμηλό σωματικό βάρος)
- Ψυχογενής βουλιμία (προβλήματα στα δόντια, τους σιελογόνους αδένες, όλο το πεπτικό σύστημα, φυσιολογικό σωματικό βάρος)
- Υπερφαγία (υπερβολική κατανάλωση τροφής, επεισόδια υπερφαγίας, αυξημένο σωματικό βάρος)

Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος

- Ελλείμματα στην κοινωνική επικοινωνία και αλληλεπίδραση
 - Ελλείμματα στην ενσυναίσθηση, αμοιβαιότητα, κοινωνική μίμηση
 - Ελλείμματα στη μη-λεκτική επικοινωνία
 - Δυσκολία στην προσαρμογή, τη σύναψη, διατήρηση και κατανόηση των σχέσεων
- Στερεότυπα, άκαμπτα, επαναληπτικά μορφότυπα σκέψης, ενδιαφερόντων, συμπεριφορών
 - Στερεότυπες κινήσεις ή ομιλία
 - Έλλειψη ευελιξίας, αντίσταση στην αλλαγή
 - Περιορισμένα ενδιαφέροντα
 - Αισθητηριακή υπέρ- ή υπό- ευαισθησία

Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής (με ή χωρίς Υπερκινητικότητα)

- Απρόσεκτος τύπος
 - Αφηρημάδα
 - Μειωμένη διάρκεια προσοχής
 - Έλλειψη προσοχής στη λεπτομέρεια
 - Δυσκολία στην οργάνωση
- Υπερκινητικός/παρορμητικός τύπος
 - Νευρικές κινήσεις
 - Αδυναμία παραμονής στην ίδια θέση
 - Δυσκολία στην αναμονή/τήρηση σειράς
 - Λογόρροια
 - Επικίνδυνη κινητική συμπεριφορά

Ειδική Μαθησιακή Δυσκολία-Δυσλεξία

- Μεγάλη απόκλιση ανάμεσα στη μαθησιακή ικανότητα σε διαφορετικούς τομείς
- Δυσκολία με τις σύνθετες οδηγίες
- Δυσκολίες στην ανάγνωση και τη γραφή
- Δυσκολία στη συγκέντρωση
- Δυσκολία στον προσανατολισμό στο χώρο και το χρόνο
- Αδεξιότητα
- Δυσκολία στην απομνημόνευση
- Δυσκολία στην οργάνωση του λόγου
- Δυσκολία στην εκμάθηση ξένων γλωσσών

Διακοπή σχολικής φοίτησης

- Οικονομικά προβλήματα/ανάγκη εργασίας
- Οικογενειακά πρότυπα
- Παραβατικότητα
- Απαξίωση του εκπαιδευτικού συστήματος
- Ρατσισμός/περιθωριοποίηση στο σχολείο

Μη-λεκτικά σημεία επαγρύπνησης

- Συναισθηματική κατάσταση
- Ένδυση-εμφάνιση
- Κινητικότητα
- Γενική κατάσταση υγείας
- Φωνή-τρόπος ομιλίας

ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΡΟΛΟΣ ΔΙΕΡΜΗΝΕΑ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΕΠΙΤΡΟΠΟ

ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ - ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΔΙΕΡΜΗΝΕΑ (1)

- ❑ Εκπαίδευση - ανάπτυξη δεξιοτήτων + μετεκπαίδευση

- ❑ Αξιολόγηση (αρχικές γραπτές και προφορικές εξετάσεις) και επαναξιολόγηση ανά έτος (π.χ. ΜΕΤΑδραση)

- ❑ Αναφορά σε προϊσταμένους / συντονιστική ομάδα
 - Εποπτικός ρόλος
 - Επίλυση διαφωνιών μεταξύ των χρηστών των υπηρεσιών και διερμηνέων
 - Καταγραφή στοιχείων και ενεργειών
 - Τήρηση αρχείου για κάθε διερμηνέα

- ❑ Δεσμεύονται από Κώδικα Δεοντολογίας
 - Λειτουργεί ως επαγγελματίας – όχι φίλος
 - Συνιστά τη **«φωνή» του παιδιού** και του επιτρόπου

ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ - ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΔΙΕΡΜΗΝΕΑ (2)

- Όχι πραγματικό όνομα ή ψευδώνυμο – «κύριε Διερμηνέα»
- Προσωπικός κωδικός + διακριτικά (πχ. γιλέκο, καρτελάκι)
- Αρχή απόλυτης εχεμύθειας – εμπιστευτικότητα
- Υπεύθυνος για τυχόν σημειώσεις του – τις καταστρέφει
- Ζητά άδεια για να παρέμβει στη συζήτηση (πέραν της διερμηνείας)

ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ - ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΔΙΕΡΜΗΝΕΑ (3)

- Αρχή ουδετερότητας

Όχι σχόλια, κριτική, έκφραση προσωπικής άποψης,
ψέματα, να συνηγορεί ή/και να υποκύπτει σε πιέσεις

- Αποφυγή σύγκρουσης συμφερόντων

1. προσωπικοί δεσμοί διερμηνέα με ανήλικο

2. απαγορεύεται να ζητάει αντάλλαγμα = *όχι κατάχρηση εξουσίας λόγω του ρόλου του ως διερμηνέας*

ΠΡΙΝ ΤΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ

- Περιβάλλον διερμηνείας (ησυχία)
- Φύλο παιδιού επηρεάζει επιλογή διερμηνέα

10' ενημέρωση για...

- Συστάσεις και σκοπό συνάντησης
- Ανταλλαγή πληροφοριών - πολιτισμικά + ευαλωτότητα
- Για όλα όσα ειπωθούν → διερμηνεία και όχι ερμηνεία !
- Χρήση συνθηματικής λέξης για έκτακτη διακοπή
- Να ζητηθούν διευκρινίσεις αν χρειαστεί
- Να μην μιλήσει εκ μέρους του επιτρόπου
- Δυνητικά ζητήματα ασφαλείας

ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ (1)

Ο/Η επίτροπος:

- Φροντίζει για τριγωνική διάταξη θέσεων
- Συντονίζει συζήτηση και επιβάλλει την τάξη (όχι ο διερμηνέας!)
- Κάνει συστάσεις, εξηγεί ρόλους και σκοπό συνάντησης
- Ενημερώνει ανήλικο περί απορρήτου
- Εξασφαλίζει ότι όλα έχουν γίνει κατανοητά στο παιδί

ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ (2)

Ο/Η επίτροπος:

- Ευθύς λόγος (α' και β' πρόσωπο), όχι πλάγιος λόγος
- Απλή γλώσσα, σαφήνεια, σύντομες προτάσεις
- Ζητά ακρίβεια κατά τη διερμηνεία (λεξιλόγιο, σύνταξη)
- Αποφεύγει αργκό, εξειδικευμένο λεξιλόγιο, τεχνική ορολογία, αρκτικόλεξα, σαρκαστικό ύφος
- Δίνει χρόνο στο διερμηνέα
- Ακούει συμβουλές διερμηνέα αλλά δεν αρκείται σε αυτές

Παραδείγματα αντιεπαγγελματικής συμπεριφοράς διερμηνέα

- Δεν διερμηνεύει ακριβώς όλα όσα λέγονται
- Συζητά με ανήλικο αποκλείοντας επίτροπο
- Μιλάει εκ μέρους του επιτρόπου
- Κοιτάζει διαρκώς το τηλέφωνο ή απαντά σε κλήσεις
- Υποτιμητική συμπεριφορά και αντιμετώπιση
- Μη τήρηση αρχών του Κώδικα Δεοντολογίας

Επίτροπος:

- ✓ Επισήμανση σε διερμηνέα
- ✓ Αν απαιτείται, διακοπή της διαδικασίας
- ✓ Ενημέρωση προϊσταμένου/τοπικού συντονιστή

Διαπολιτισμικά ζητήματα

Παράμετροι που λαμβάνονται υπόψη:

- Ηλικία
- Φύλο
- Θρησκεία
- Δομή οικογένειας
- Σύστημα Αξιών και Πεποιθήσεων

Η σχέση

Βασικές αρχές που διέπουν την επικοινωνία και τη συνεργασία με το παιδί

Βασικές αρχές της λειτουργικής επικοινωνίας

- Εξηγήστε ξεκάθαρα τους ρόλους, τους κανόνες, τα όρια
- Διδάξτε με το παράδειγμα και «προπονήστε»
- Μοιραστείτε το σχέδιο δράσης σας
- Βάλτε τα δυνατά σας
- Να είστε σταθεροί
- Μην παίρνετε τίποτε ως δεδομένο
- Μην κάνετε «κήρυγμα»
- Μην υπόσχεστε τίποτε αν δεν είστε σίγουροι ότι θα μπορέσετε να τηρήσετε την υπόσχεσή σας
- Μη γίνεστε «σωτήρες»
- Μην επιτρέπετε την παραβίαση των προσωπικών σας ορίων

Βασικές λειτουργικές αρχές (2)

- Εστιάστε στα θετικά και τις ισχυρές πλευρές του ατόμου και του συστήματος
- Να είστε παρόντες και διαθέσιμοι
- Απαιτήστε σεβασμό και ευγένεια
- Καλλιεργείστε και διατηρήστε θετικό θυμικό κλίμα
- Μην επιμένετε στις αδυναμίες και τα «λάθη»
- Μην υπέρ-επιδιώκετε τον ανήλικο
- Μην κρίνετε τις σκέψεις και τα συναισθήματα
- Μη χρησιμοποιείτε θυμικά φορτισμένες λέξεις όπως «καλό-κακό», «δίκαιο-άδικο», «σωστό-λάθος»

Βασικές λειτουργικές αρχές (3)

- Παρατηρείστε και περιγράψτε
- Αναγνωρίστε τις πολιτισμικές διαφορές και τις προκλήσεις που θέτουν
- Έχετε πάντα κατά νου το βέλτιστο συμφέρον του ανηλίκου
- Μην υπέρ-ερμηνεύετε
- Μην επικρίνετε τις πολιτισμικές ιδιαιτερότητες, τις αξίες και τις πεποιθήσεις του ανηλίκου
- Μην προσπαθείτε απλώς να ικανοποιήσετε τον ανήλικο

Διευκρίνηση ρόλων

- Ο επίτροπος **δεν** είναι:
 - **Γονέας**
 - Ο/Η επίτροπος χρειάζεται να διατηρεί ουδέτερη και αντικειμενική στάση
 - **Φίλος**
 - Ο/Η επίτροπος χρειάζεται να διατηρεί την «πάνω θέση» στη σχέση
 - **Θεραπευτής**
 - Ο/Η επίτροπος δεν είναι «σωτήρας»

«Δύσκολες» περιπτώσεις στη συνεργασία

(Χρησιμοποιήστε υποθέσεις εργασίας και πάρτε ρόλους επιτρόπου και παιδιού. Σκεφτείτε συμπεριφορές που μπορεί να σας δυσκόλεψαν στη συνεργασία ή που ανησυχείτε ότι μπορεί να μην ξέρετε να το χειριστείτε)

Τυποποίηση αρχικών συναντήσεων

- Χρόνος
- Στόχος
- Εργαλεία
- Διαδικασία

Πρώτη συνάντηση

- **Χρόνος**

Το συντομότερο δυνατόν μετά το διορισμό του επιτρόπου

- **Στόχος**

Ενημέρωση του ανηλίκου για το διορισμό του επιτρόπου, βασικές πληροφορίες και πρώτα βήματα για την καλλιέργεια ενός θετικού θυμικού κλίματος

- **Διαδικασία**

Ο επίτροπος παρουσιάζει τον εαυτό του

- **Εργαλεία**

Φυλλάδιο «Η επιτροπεία σε μια ματιά», «Ταυτότητα επιτρόπου», σημείωμα «επόμενη συνάντηση», φύλλο καταγραφής

- **Συμβουλές**

Μην σκέφτεστε υπερβολικά τη συμπεριφορά σας. Τα παιδιά αισθάνονται την ανασφάλεια και την προσποίηση. Προτείνετε το χέρι σας για χειραψία, αλλά μην επιμένετε αν το παιδί δεν ανταποκριθεί. Κρατείστε τη συνάντηση σύντομη αν δεν υπάρχει διερμηνέας

Δεύτερη συνάντηση

- **Χρόνος**
Μόλις υπάρξει διαθέσιμος διερμηνέας
- **Στόχος**
Πραγματοποίηση «κανονικών» συστάσεων και εισαγωγή των πρώτων κανόνων και ορίων της σχέσης
- **Διαδικασία**
Ο επίτροπος παρουσιάζει τον εαυτό του, το ρόλο του επιτρόπου και αρχίζει να χτίζει μια πρώτη εκδοχή του σχεδίου δράσης
- **Εργαλεία**
Φυλλάδιο «Η επιτροπεία σε μια ματιά», σημείωμα «επόμενη συνάντηση», φύλλο αναφοράς συναντήσεων
- **Συμβουλές**
Προβλέψτε αρκετό χρόνο για αυτή τη συνάντηση, αλλά μην το παρακάνετε. Αποφύγετε να δώσετε υποσχέσεις. Ευχαριστήστε τον ανήλικο για το χρόνο και τη συνεργασία του και θυμίστε του την επόμενη συνάντηση

Συναντήσεις 3-5

- **Χρόνος**

Τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα

- **Στόχος**

Εδραίωση θετικού θυμικού κλίματος και αντιμετώπιση «δύσκολων» συμπεριφορών

- **Διαδικασία**

Επεξεργασία του σχεδίου δράσης, έλεγχος πραγματικότητας

- **Εργαλεία**

Σημείωμα «επόμενη συνάντηση», φύλλο αναφοράς συναντήσεων

- **Συμβουλές**

Μη διστάσετε να ζητήσετε βοήθεια αν αντιμετωπίζετε προβλήματα

Συναντήσεις 6 και εφεξής

- **Χρόνος**

Τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα

- **Στόχος**

Παροχή πρακτικής αλλά και συναισθηματικής υποστήριξης στον ανήλικο

- **Διαδικασία**

Ανάλογα με το σχέδιο δράσης, πιθανά διαλείμματα πιο «χαλαρών» επαφών

- **Εργαλεία**

Σημείωμα «επόμενη συνάντηση», φύλλο καταγραφής

- **Συμβουλές**

Προσπαθήστε να είστε προετοιμασμένοι για έκτακτες δυσκολίες στη σχέση με τον ανήλικο, να μη ματαιώνεστε και να μη θυμώνετε. Θεωρείστε τα προβλήματα κάτι φυσιολογικό, κάντε ένα βήμα πίσω και αντιμετωπίστε τα. Και πάλι, μη διστάσετε να ζητήσετε βοήθεια

Λέξεις-κλειδιά

- Αντικειμενικότητα
- Ουδετερότητα
- Υπομονή
- Σταθερότητα
- Συγκρότηση
- Ηρεμία

Φύλλο αναφοράς συναντήσεων

Συνάντηση υπ' αριθμ. ...	
Ημερομηνία & Ώρα	προγραμματισμένος χρόνος της συνάντησης
Τόπος	προγραμματισμένος τόπος της συνάντησης
Διάρκεια	η πραγματική τελική διάρκεια της συνάντησης
Ο ανήλικος προσήλθε	η ώρα προσέλευσης του ανηλίκου, εναλλακτικά «νωρίς/στην ώρα του/άργησε»
Γενική εμφάνιση	σύντομο σχόλιο για την εμφάνιση του ανηλίκου (βλ. Κεφάλαιο «μη-λεκτικές ενδείξεις προς επαγρύπνηση»)
Συναισθηματική κατάσταση	ως ανωτέρω
Θέματα που συζητήθηκαν με πρωτοβουλία του επιτρόπου	είτε προγραμματισμένα θέματα που αφορούν το σχέδιο δράσης για τον ανήλικο είτε σχόλια π.χ. για την εμφανή συναισθηματική κατάσταση του ανηλίκου
Θέματα που συζητήθηκαν με πρωτοβουλία του ανηλίκου	θέματα, ερωτήσεις, παράπονα που ο ανήλικος επιθυμεί να συζητήσει με τον επίτροπο
Ζητήματα που προέκυψαν και χρειάζονται αντιμετώπιση	π.χ. ο ανήλικος έδειχνε εχθρικός/θλιμμένος κτλ., πρέπει να δει γιατρό/άλλο ειδικό κτλ.
Ισχυρά σημεία-θετικές ενδείξεις	π.χ. ο ανήλικος ήταν χαμογελαστός/πρόθυμος να μοιραστεί πληροφορίες κτλ.
Γενική αξιολόγηση της συνάντησης	π.χ. θετική/πρακτικά ή συναισθηματικά βοηθητική/χρειάστηκε να διακοπεί/με ένταση κτλ.

Σας ευχαριστούμε πολύ
Και καλή δύναμη σε όλους!

Ομάδα Έργου

Δρ. Γιώργος Νικολαΐδης (Επιστημονικά Υπεύθυνος)

Αγγέλικα Γυφτοπούλου (Συντονίστρια)

Ελεάννα Ρίτσου

Νατάσσα Μάντση

Μεταξία Σταυριανάκη

Αγγελική Σκουμπουρδή

Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού

Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας

Φωκίδος 7, 11526, Αθήνα

210-7715791, ich_dos@otenet.gr

<http://www.ich-mhsw.gr/>